

Jedziemy do wód w...

BIULETYN INFORMACYJNY NR 1-2
STOWARZYSZENIA GMIN UZDROWISKOWYCH RP

Jedziemy do wód w...

— LECZNICTWO — GOSPODARKA — EKOLOGIA —
— TURYSTYKA — KULTURA —

Krynica-Zdrój, wrzesień 2004 r.

Biuletyn wydany przez:

Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP
33-380 Krynica-Zdrój, ul. Piłsudskiego 35/4
tel. (0*18) 477 74 50; fax (0*18) 477 74 51
www.sgurp.pl; sgurp@krynica.pl

Redakcja
Jan Golba
Katarzyna Rymarczyk-Wajda

Fotografie
Archiwum SGU RP

DTP
Hanna Bartkiewicz

Druk
P.P.H.U. JAS-POL POLIGRAFIA
33-380 Krynica-Zdrój, ul. Kraszewskiego 77
tel. (0*18) 477 74 80, 81
www.jas-pol.pl; jas-pol@jas-pol.pl

ISSN 1427-0900

SPIS TREŚCI

Od redakcji	6
Konwent Uzdrowisk Dolnego Śląska	8
Stan prac nad ustawą o uzdrowiskach, gminach i lecznictwie uzdrowiskowym (J. Golba)	11
Forun Uzdrowiskowe w Iwoniczu-Zdroju	17
Wskazania dla pozyskiwania nowych miejsc pracy w uzdrowiskach po przystąpieniu do Unii Europejskiej (J. Golba)	21
Wystawa promocyjna „Dolnośląskie Uzdrowiska – Źródła Zdrowia” (K. Szemiel)	27
„Niemożliwe zamienić w możliwe, w święto, które niesie radość” – Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych w Jedlinie-Zdroju (K. Szemiel)	30
Polemika podatkowa: Interpretacja Ministerstwa Finansów w zakresie przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych dotyczących podatku od nieruchomości, od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych	34
Podatkowe narzędzia oddziaływania na konkurencyjność ekonomiczną gmin [z uwzględnieniem gmin uzdrowiskowych] (dr T. Wołowicz)	37

Z życia SGU RP

Forum Polsko-Włoskie w Krakowie	52
Uzdrowiska szansą rozwoju lokalnego i regionalnego w Zjednoczonej Europie (J. Golba)	54
Kierunki rozwoju przemysłu turystycznego w Europie – konsekwencje dla Polski (P. Pavan)	64
Wystawa promocyjna „Uzdrowiska Polskie” w Berlinie	72
Kolejne posiedzenie Zarządu SGU RP w Krakowie	75
XIII Kongres Uzdrowisk Polskich	77

OD REDAKCJI

Droży Czytelnicy,

Oddaję w Wasze ręce kolejny numer biuletynu informacyjnego „Jedziemy do wód w.....” żywiąc nadzieję, że jego zawartość uzupełni wszelkie luki informacyjne w zakresie aktualnej tematyki uzdrowiskowej i pozwoli na bieżąco prześledzić wydarzenia, które miały miejsce w gminach uzdrowiskowych w ciągu kilku ostatnich miesięcy.

Potrzeba dostosowania polskiej gospodarki do warunków obowiązujących w krajach unijnych, jak też poprawa jej konkurencyjności stały się tematem nie tylko debat i spotkań, ale również priorytetem w zakresie szkolenia i doskonalenia kadr.

Ze względu na liczne spotkania integracyjne i szkoleniowe odbywające się w naszych uzdrowiskach niniejszy biuletyn zawiera więcej wystąpień referatowych, które w sposób wyczerpujący poruszają zagadnienia dotyczące problematyki turystyczno-uzdrowiskowej.

Szczególnie nurtującym środowiska uzdrowiskowe tematem jest rodząca się od 13 lat ustawa o uzdrowiskach, gminach i lecznictwie uzdrowiskowym, której w każdym numerze poświęcamy sporo uwagi. Z jednej strony mamy do czynienia z ułonnymi zapisami prawnymi nowej ustawy, uderzającymi w podstawy Konstytucji RP, a z drugiej wielomiesięczne prace środowisk uzdrowiskowych, które ponownie zakończyły się niepowodzeniem.

Tymczasem pełne wykorzystanie potencjału gospodarczego polskich uzdrowisk zależy w dużej mierze od polityki państwa, w tym odpowiednich regulacji ustawodawczych, własnościowych i wreszcie wypracowania „modelu polskiego uzdrowiska”.

Nieustannie trwają prace i rozmowy wśród środowisk uzdrowiskowych i rządowych nad nowym kształtem ustawy, od zapisów której zależy rozwój i przyszłość polskich uzdrowisk. W tym biuletynie znajdziecie Państwo trzy wystąpienia Prezesa Jana Golby nakreślające wizję polskich uzdrowisk w porównaniu z sąsiadującymi krajami, które potrafiły sprawnie uporać się z unijnymi procesami dostosowawczymi.

Zdobycie stabilnego miejsca na drapieżnym europejskim rynku turystyczno-uzdrowiskowym zmusza polską branżę uzdrowiskową do rozpoczęcia wielopłaszczyznowych działań m.in. w sektorze pozyskiwania unijnych środków finansowych na rozbudowę infrastruktury uzdrowiskowej i około uzdrowiskowej oraz modernizację dotychczasowej bazy sanatoryjno-wypoczynkowej.

Wdrażane przepisy unijne stopniowo uzupełniane dodatkowymi dyrektywami w szczególności w zakresie pozyskiwania dotacji finansowych wywołują sporo chaosu i zmuszają wszystkich zainteresowanych do zdobywania fachowej informacji w tym zakresie. W tym też celu Zarząd Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie”, Unii Uzdrowisk Polskich i Stowarzyszenia

Gmin Uzdrawiskowych RP zorganizował w Iwoniczu-Zdroju Forum Uzdrawiskowe, którego celem było robocze przeanalizowanie wszelkich obowiązujących procedur unijnych.

Sporo uwagi poświęca się zagadnieniom kształtowania odpowiedniego wizerunku polskich miejscowości turystyczno-uzdrawiskowych, zarówno poprzez imprezy kulturalno-rozrywkowe, jak również profesjonalną i innowacyjną promocję. Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP we współpracy z Polską Organizacją Turystyczną w Berlinie zainicjowało 18-dniową wystawę popularyzującą piękno i urok polskich uzdrawisk, kładąc szczególny nacisk na dorobek leczenia uzdrawiskowego i unikatowość naturalnych surowców leczniczych.

Podobnie jak na europejskim rynku turystycznym, tak i w naszym kraju można odnotować zdecydowany wzrost zainteresowania w zakresie integrowania się polskich środowisk celem przeprowadzenia wzmożonych kampanii reklamowych oraz uzyskania autonomizności w walce o własne interesy, czy też pozyskiwania zagranicznych partnerów.

Przykładem takiej spójności w działaniu są dolnośląskie gminy uzdrawiskowe, które wspólnie wyznaczyły politykę działania mającą na uwadze stymulację rozwoju regionalnego na terenach uzdrawisk, poszerzenie współpracy z krajami sąsiadującymi i prowadzenie agresywnej promocji.

Na stronach niniejszego biuletynu prezentujemy niezwykle ciekawy poprzez formę przekazu i oryginalny sposób promowania dolnośląskich gmin uzdrawiskowych, które wspólnie rozpoczęły kampanię reklamową na terenie kraju i w Europie.

Dla miłośników „kultury i rozrywki” zamieszczamy informacje o Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Ulicznych, który od 12 lat każdego roku organizowany jest w Jedlinie-Zdroju. Niezwykle ambitny repertuar realizowany nierzadko przez międzynarodowe gwiazdy zmienia to małe uzdrawisko w paradę teatru przyciągając pasjonatów z całej Europy.

Niewątpliwie największym wydarzeniem, do którego przygotowują się środowiska uzdrawiskowe jest XIII Kongres Uzdrawisk Polskich, który odbędzie się w dniach od 30 września do 3 października b.r. w Nałęczowie. Tegoroczny kongres organizowany pod hasłem „Ratujmy polskie uzdrawiska” jest apelem kierowanym do wszystkich podmiotów mających wpływ na przyszłość polskich uzdrawisk, a w szczególności do reprezentantów obecnego i tworzonego rządu.

Mamy nadzieję, że gruntownie przeanalizowana podczas obrad problematyka uzdrawiskowa, oddająca rzeczywisty obraz polskich uzdrawisk, wyzwoli wśród słuchaczy i władz rządowych strumień natychmiastowych i konkretnych działań, dzięki którym polskie uzdrawiska zaczyną prężnie się rozwijać.

Katarzyna Rymarczyk-Wajda
Kierownik Biura SGU RP

KONWENT UZDROWISK DOLNEGO ŚLĄSKA

Dnia 2 kwietnia 2004 r. w sali konferencyjnej Zespołu Uzdrowisk Kłodzkich S.A. w Polanicy Zdroju odbył się kolejny Konwent Uzdrowisk Dolnego Śląska.

Wśród zaproszonych gości znaleźli się: Wojciech Gucma – prezes Unii Uzdrowisk Polskich, Jan Golba – prezes Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP, Leszek Ryk – prezes Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej, Adam Łącki – starosta kłodzki oraz władarze gmin uzdrowiskowych i prezesi największych przedsiębiorstw uzdrowiskowych Dolnego Śląska, m.in. Adam Szmidt – burmistrz Łądko-Zdroju, Jerzy Terlecki – burmistrz Polanicy-Zdroju, Leszek Orpel – burmistrz Jedliny Zdroju, Bogusław Gałka – zastępca prezydenta Jeleniej Góry, Czesław Kręcichwost – burmistrz Kudowy Zdroju, Bolesław Krawczyk – burmistrz Dusznik Zdroju, Andrzej Laszkiewicz – burmistrz Mieroszowa, Jerzy Więcek – prezes Uzdrowiska Szczawno-Jedlina S.A., Jerzy Szymańczyk – prezes Zarządu Zespołu Uzdrowisk Kłodzkich, Stanisław Gułaj – prezes Uzdrowiska Łądek Długopole S.A.

Tematem przewodnim spotkania było omówienie aktualnego stanu prac nad ustawą o uzdrowiskach, gminach uzdrowiskowych i lecznictwie uzdrowiskowym oraz rozważenie możliwości utworzenia „Stowarzyszenia na rzecz rozwoju Uzdrowisk Dolnośląskich” wraz z określeniem kierunków działania nowej organizacji.

Pomysł zorganizowania się gmin uzdrowiskowych w formie autonomicznej sekcji uzdrowisk dolnośląskich zrodził się podczas pobytu Adama Szmidta – burmistrza Łądko-Zdroju i przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego w Styrii. Ubogie, żyjące z rolnictwa 64 gminy austriackie w 1995 r., po wejściu Austrii do Unii Europejskiej postanowiły zawiązać Stowarzyszenie i podjęły zmagania mające na celu zdobycie środków unijnych na rozbudowę infrastruktury turystyczno-uzdrowiskowej. Efektem ich solidarności i spójności w działaniu są obecnie nowoczesne i przepiękne miejscowości uzdrowiskowe, przyciągające innowacyjnością i wspaniałym produktem regionalnym.

Możliwość zawiązania ścisłej współpracy z Austriackim Stowarzyszeniem Gmin, które zadeklarowało pomoc nie tylko doradczą i wspierającą, ale również finansową mobilizuje dolnośląskie gminy uzdrowiskowe do działania i skonsolidowania sił celem aktywizowania dolnośląskich miejscowości uzdrowiskowych.

Pierwsze kroki zostały już poczynione. Działająca od kilku lat Dolnośląska Organizacja Turystyczna, grupująca większość gmin dolnośląskich, z wielkim zaangażowaniem re-

alizuje swoje cele statutowe, kładąc szczególny nacisk na rozwój turystyki. Przygotowana strategia rozwoju turystyki, w której wytypowane zostały markowe produkty Dolnego Śląska, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki uzdrowiskowej umożliwia staranie się o środki finansowe z funduszy europejskich.

Uczestniczący w spotkaniu władze gmin uzdrowiskowych z niezwykłą starannością analizowali możliwość utworzenia organizacji, która pozwoli na realizowanie określonych celów, zespolenie w działaniu również przedsiębiorstw uzdrowiskowych, a przede wszystkim stworzenie takiego ciała prawnego, które zagwarantuje pewną niezależność i reprezentatywność również poza granicami kraju.

Wśród propozycji należy wymienić możliwość utworzenia w ramach funkcjonującej Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej uzdrowiskowej sekcji gmin dolnośląskich. Wprowadzenie takich zmian wymagałoby przede wszystkim zmian statutowych, które pozwolą na rzeczywiste realizowanie wyznaczonych celów zrzeszonych gmin uzdrowiskowych i umożliwią włączenie w działalność przedstawicieli zakładów uzdrowiskowych.

Kolejna propozycja to utworzenie regionalnej sekcji w ramach przynależności do Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych, które statutowo takie rozwiązania dopuszcza.

- DOT i sekcja, do której będą należały gminy uzdrowiskowe i podmioty uzdrowiskowe są najlepszym miejscem do tego, aby realizować pewną politykę turystyczną i uzdrowiskową Dolnego Śląska. Z drugiej strony w przypadku reprezentacji gmin uzdrowisko-

Wystąpienie Jerzego Terleckiego – Burmistrza Polanicy-Zdroju

wych wobec podmiotów zewnętrznych, jak Stowarzyszenia Gmin Austriackich, możemy stworzyć sekcję regionalną w ramach Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP – dlaczego nie? To może być rozmowa dwóch równorzędnych partnerów, dwutorowe działanie zmierzające do tworzenia polityki uzdrowiskowej w DOCIE, a z drugiej do reprezentowania ich na zewnątrz. Małe stowarzyszenia są mało skuteczne – podkreślał w swoim wystąpieniu Bolesław Gałka – wiceprezydent Jeleniej Góry.

Uczestniczący w spotkaniu prezesi zarządów czterech największych zakładów uzdrowiskowych wyrazili zgodną opinię:

- Skłaniamy się do przystąpienia do Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej, ale pod warunkiem, że zachowana zostanie autonomia naszej działalności, a nasze problemy dotyczące leczenia uzdrowiskowego i turystyki nie zginą wśród problemów ogólnych organizacji turystycznej. W imieniu 45 spółek akceptujemy wstępnie naszą przynależność do DOT, ale nasze zdanie będzie jeszcze weryfikowane przez Rady Nadzorcze. Mamy jednak obawy czy autonomia będzie na tyle rzeczywista, że będziemy mogli jasno wyartykułować swoje problemy i działać w kierunku leczenia uzdrowiskowego.

Ostatecznie powołano roboczy zespół, na czele którego stanął Leszek Orpel, który ma za zadanie przygotowanie regulaminu sekcji uzdrowiskowej.

Burmistrz Jedliny Zdroju poinformował zebranych, że należy bezzwłocznie przystąpić do inwentaryzowania inwestycji uzdrowiskowych w ramach Narodowej Strategii Rozwoju na lata 2006–2011.

Za opracowanie stanowiska gmin dolnośląskich w ramach Narodowej Strategii Rozwoju na lata 2006–2011 odpowiedzialne są dwie struktury, tj. Urząd Miejski Jelenia Góra i Starostwo Powiatowe w Kłodzku.

Kolejnym wiodącym tematem podczas Konwentu stała się niezadowolająca sytuacja gmin uzdrowiskowych spowodowana m.in. ułomnym systemem legislacyjnym.

Poniżej zamieszczamy wystąpienie Jana Golby dotyczące przebiegu prac nad ustawą o uzdrowiskach, gminach uzdrowiskowych, obszarach ochrony uzdrowiskowej i lecnic-
twie uzdrowiskowym.

Redakcja

Jan Golba
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP

Stan prac nad ustawą o gminach uzdrowiskowych, uzdrowiskach, obszarach ochrony uzdrowiskowej i lecznictwie uzdrowiskowym

Ustawa o uzdrowiskach, która rodzi się od 13 lat do dnia dzisiejszego nie została uchwalona i właściwie trudno powiedzieć kiedy zostanie przyjęta przez Sejm. Chciałbym omówić kilka spraw z tym związanych, zważywszy na to, że Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP od 1990 roku aktywnie uczestniczy w tychże pracach. Nasza wiedza na ten temat wydaje się być wystarczająca, podobnie jak i Unii Uzdrowisk Polskich oraz Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie”. Mamy tylko jeden zasadniczy problem, ze zrozumieniem tego, jak uzdrowiska powinny być postrzegane przez ustawodawcę, przez Ministerstwo Zdrowia.

Wydawało się, że ostatnie prace nad projektem ustawy o uzdrowiskach, obszarach ochrony uzdrowiskowej, gminach uzdrowiskowych znajdą swoje odzwierciedlenie w posta-

Wystąpienie Jana Golby – Prezesa Zarządu SGU RP podczas Konwentu

ci uchwalenia go przez Sejm, ale już w toku prac okazało się jak bardzo nasze stanowisko różni się od stanowiska Ministerstwa Zdrowia. Niektóre osoby widzą problem uzdrowisk zupełnie inaczej, a w zasadzie problemu w ogóle nie widzą.

Pozyskaliśmy obszerną wiedzę dotyczącą tego, jak funkcjonują uzdrowiska w Europie oraz na świecie, jakie są systemy finansowania, jeśli chodzi o kasy chorych. Prawda jest taka, że ze względu na brak zrozumienia problemu uzdrowisk, żadnego z tych rozwiązań, które w świecie występują nie da się u nas wprowadzić. Ostatnio w toku prac nad ustawą o gminach uzdrowiskowych zabiegaliśmy między innymi o takie pozytywne rozwiązania, jak rozliczenie VAT-u i okazało się, że praktycznie rzecz biorąc nie da się tego zrobić, bo podobno 6 dyrektywa Unii Europejskiej na to nie pozwala.

Jako SGU RP pozyskaliśmy informacje z innych państw: w Austrii VAT w lecznictwie uzdrowiskowych wynosi 10%, w Niemczech jest różnie: występuje zarówno podatek 0, jeżeli chodzi o pakiet usług, ale jest i 16% podatku od usług, które nie występują w pakiecie. We Francji podatek wynosi 5,5%, ale 19,6% w przypadku nietypowego lecznictwa uzdrowiskowego. Przykłady potwierdzają, że w innych państwach jest możliwość rozliczenia podatku VAT i że nie jest to dyrektywa bezwzględnie obowiązująca. U nas jest to niemożliwe, nie wiadomo dlaczego. Podobna sytuacja dotyczy opłat: mówimy tutaj o tzw. popularnej opłacie miejscowej, nazywanej opłatą klimatyczną z rozróżnieniem na opłatę w wysokości 1,60 zł i 3,20 zł (opłata miejscowa, która może być przeznaczona na różne cele).

Okazuje się ponadto, że jest możliwe wprowadzenie taksy kuracyjnej (w Niemczech, Austrii, Francji), ale obok występuje również podatek turystyczny, odróżniający miejscowości nie będące uzdrowiskowymi, przeznaczany na cele związane z promocją turystyczną, aktywizacją turystyczną. Z kolei w uzdrowiskach taksa uzdrowiskowa jest przeznaczona na infrastrukturę uzdrowiskową, imprezy mające charakter otwarty, utrzymanie zieleni, utrzymanie urządzeń ogólno-uzdrowiskowych.

W naszym przypadku Ministerstwo Finansów zaproponowało takie rozwiązanie, że podwyższona taksa uzdrowiskowa w uzdrowiskach pobierana od kuracjuszy ma zrekompenzować utracone dochody z tytułu obniżenia podatku od nieruchomości. Takie rozwiązanie zupełnie nie przystaje do żadnych znanych rozwiązań rekompensujących utracone dochody, z którymi mieliśmy do czynienia poczynając od tego czasu, kiedy uzdrowiska funkcjonowały.

Nie można było także dokonać zapisów w ustawie, żeby nakłady na lecznictwo uzdrowiskowe wynosiły 1,5% ogólnych dochodów budżetu obecnego Narodowego Funduszu Zdrowia. Postulowaliśmy o nakłady rzędu 1,5 do 2,5% jako stałe z tego powodu, że do chwili obecnej nakłady na lecznictwo uzdrowiskowe co roku zmniejszały się i następowało ograniczenie liczby łóżek sanatoryjnych, a przez to utrata miejsc pracy. Wiele miejscowości ze względu na swój monokulturowy charakter rozwoju i zatrudnienie popadało w wyjątkowe kłopoty (wskaźnik bezrobocia był bardzo wysoki, najniższy 12%, a najwyższy 36%).

Ale ten problem się bagatelizuje lub nie chce się go zauważyć mówiąc, że na tle innych gmin, gminy uzdrowiskowe mają i tak wysokie dochody.

Tymczasem okazuje się, że mamy odpowiednie dyrektywy związane z funkcjonowaniem turystyki i uzdrowisk w Unii Europejskiej i jest to kierunek, który w najbliższych latach będzie preferowany, gdyż ten „przemysł” daje najwięcej miejsc pracy w sposób bezinwestycyjny. W związku z powyższym jeżeli Unia Europejska zakłada 3% przyrost miejsc pracy i rozwój turystyki to jest rzeczą oczywistą, że w tym segmencie znajduje się również miejsce na uzdrowiska.

Ogólna sytuacja światowa sprzyja temu, żeby poszukiwać dzisiaj rozwoju i miejsc pracy w sposób bezinwestycyjny w polskich uzdrowiskach. Rok bieżący, jeśli chodzi o przyjazdy, jest rokiem lepszym – sytuacja w wielu uzdrowiskach poprawia się, choć może nie we wszystkich. Liczba przyjeżdżających powiększa się i jest to związane z sytuacją polityczną – zarówno mieszkańcy naszego kraju zaczynają wybierać polskie miejscowości ze względu m.in. na bezpieczeństwo, ale także zaczynają je wybierać mieszkańcy Europy.

Zakłada się, że w ciągu najbliższych 10 lat w Europie przybędzie 17 mln ludzi w wieku powyżej 60 lat, natomiast jest rzeczą oczywistą, że naszym klientem jest przede wszystkim osoba w wieku powyżej 50 lat. Nie wolno oczywiście zaniedbywać sektora „młodszych osób”, które również chciałyby otrzymać ofertę uzdrowiskową, ale to jednak osoby, które ukończyły 50 lat i są w większym stopniu niż osoby młodsze wyzwolone z więzi rodzinnych, problemów finansowych mogą w większym niż dotąd stopniu korzystać z turystyki. Właśnie na tych klientów jest położony większy nacisk i ten segment będzie się rozwijał. Stąd też w programach przygotowywanych przez SGU RP w porozumieniu z ośrodkami naukowymi pojawiała się kwestia związana z aktywnością turystyczno-uzdrowiskową gmin uzdrowiskowych i tworzeniem miejsc pracy w tym obszarze. Uważaliśmy, że do chwili obecnej w skali kraju nie pojawił się żaden program związany z aktywizacją zawodową, który by dawał miejsca pracy, a w uzdrowiskach jest olbrzymi potencjał, który odpowiednio zagospodarowany może – wg naszych badań – dać wiele miejsc pracy.

Ten projekt ustawy, który został przygotowany w żadnym wypadku nie wychodził na przeciw tymże oczekiwaniom. Pragnę podkreślić, że w Ministerstwie Gospodarki podjęto próby zaktywizowania gmin uzdrowiskowych, powołano Międzyresortowy Zespół ds. Uzdrowisk, ten zespół jest na finale ukończenia prac, jednak obawiam się jak ta sprawa się potoczy, gdyż kiedy przychodzi do uzgodnień międzyresortowych pojawiają się problemy, różnego rodzaju ograniczenia. Z jednej strony Minister Gospodarki powołuje zespół do spraw aktywizacji gmin, który ma za zadanie usunąć bariery prawne, finansowe, stojące przed uzdrowiskami, inwestorami, a z drugiej strony powstaje projekt ustawy, który tworzy bariery.

Ustawa

Ostateczny projekt, który został przygotowany w żadnym wypadku nie zadowalał żadnego środowiska. Już na samym początku postawione zostały warunki dotyczące two-

zenia uzdrowisk. Wśród tych warunków pojawiają się takie, że uzdrowisko musi spełnić łącznie kilka kryteriów, w tym posiadać leczniczy klimat. Wszyscy, którzy mają do czynienia z uzdrowiskami wiedzą, że nie w każdym z nich występuje leczniczy klimat. W każdym uzdrowisku powinno być czyste powietrze, ale nie zawsze leczniczy klimat. Czy znaczy to, że jeżeli miejscowość posiada wody mineralne i inne surowce naturalne predysponujące ją do zaliczenia do określonej kategorii uzdrowisk, a nie ma specyficznego klimatu, to nie będzie uzdrowiskiem? Niestety, z tej ustawy tak wynikało.

Następnie powiedziano (przepisano to ze starego statutu do projektu ustawy), że w strefie uzdrowiskowej „A” nie może być nic poza obiektami lecznictwa uzdrowiskowego. Oznacza to, że wiele miejscowości nie miałoby żadnych perspektyw rozwoju. Tak się dzieje w tej chwili – władze gmin uzdrowiskowych to podkreślają: np. upadek sanatorium ze względu na brak środków finansowych. Dla przykładu: pojawia się propozycja przekwalifikowania sanatorium na hotel, Ministerstwo Zdrowia zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego ma wyrazić opinię i wyraża negatywną, ponieważ w strefie „A” mogą być tylko zakłady lecznictwa uzdrowiskowego.

My mamy ułatwiać inwestorom inwestowanie, a z drugiej strony od razu stawiamy tamę, która absolutnie nie pozwala na to, aby w uzdrowiskach znajdowało się cokolwiek innego poza obiektami lecznictwa uzdrowiskowego. Jest to nieporozumienie, bo zarówno hotele, pensjonaty, restauracje i kawiarnie mogą współfunkcjonować bez większego problemu z obiektami lecznictwa uzdrowiskowego. Z tym zapisem więc nie można się było zgodzić.

Co więcej, w przepisach wykonawczych napisano dodatkowo, że strefa uzdrowiskowa „A” nie może być mniejsza niż 100 ha. Proszę sobie wyobrazić, że w strefie 100 ha są trzy sanatoria, jedna pijalnia i nic więcej. Są uzdrowiska, które funkcjonują obok miasta, obok obiektów wczasowych, hotele jako odrębne uzdrowisko, ale są też takie, gdzie funkcje wczasowa, hotelowa, turystyczna i uzdrowiskowa wzajemnie się przenikają. Jak więc te strefy podzielić?

Zwróciliśmy uwagę na to, że te ograniczenia są niezgodne z Konstytucją – okazało się, że Senat podzielił stanowisko SGU RP i uznał, że ustawa jest niezgodna z Konstytucją. Po raz pierwszy w historii Senatu stało się tak, że Senat odrzucił w całości projekt rządowy przyjęty przez Sejm. Takich rozbieżności jest mnóstwo. My postulujemy na przykład, żeby stworzyć konkretne zapisy dotyczące miejscowości górskich, które mają możliwość uruchomienia wyciągów narciarskich.

Obecnie w przypadku wycinki lasu ustalone są wysokie opłaty, które sprawiają, że inwestycja z góry się inwestorowi nie opłaca, gdyż przez 20 lat będzie musiał płacić opłaty stałe. Natomiast przemysł narciarski jest alternatywny do działalności leczniczej w uzdrowisku. Podaję przykład Krynicy-Zdroju, gdzie uruchomienie kolejki gondolowej spowodowało, że uzdrowisko żyje również w okresie zimowym – przedtem tego nie było. Ten rok był ewenementem, gdyż w ciągu kilku miesięcy zimowych odnotowano pełne obłożenie wszystkich obiektów wczasowych i wszyscy mieszkańcy żyli z kolejki gondolowej.

Została podjęta próba, aby w Sejmie i Senacie znaleźć takie rozwiązanie, dzięki któremu dokonamy poprawek do ustawy zgłoszonych m.in. przez SGU. Niestety, przepisy prawne – regulamin Senatu nie pozwoliły na poprawienie tejże ustawy i w rezultacie została ona w całości odrzucona. W tej chwili nie wiadomo kto się tą ustawą zajmuje. SGU RP przygotowało poprawiony projekt ustawy bo zostało do tego wyznaczone i przekazało go do Ministerstwa Gospodarki, które miało pracować w ramach m.in. Międzyresortowego Zespołu ds. Aktywizacji Gmin Uzdrowiskowych. Równocześnie dostajemy pisma z Ministerstwa Zdrowia, że również się tą ustawą zajmują – czyli w chwili obecnej ustawą interesują się dwa Ministerstwa i powstają dwa projekty. Trzeci projekt powstaje w Sejmie jako projekt poselski. Prawdę mówiąc nie wiem co z tego wyjdzie i czy w końcowym efekcie powstanie ustawa, która będzie w jakimś stopniu nas satysfakcjonowała.

Na stronach internetowych SGU opublikowaliśmy tekst poprawiony przez nas i poprosiliśmy Państwa o konsultację. Uwagi wpłynęły, zostały uwzględnione i przekazane do Międzyresortowego Zespołu ds. Aktywizacji Uzdrowisk. W chwili obecnej rozpoczęły się nad tym projektem, który jest w Ministerstwie Gospodarki, prace i poszczególne resorty zgłaszają swoje uwagi. Mamy już uwagi Ministerstwa Finansów i Ministerstwa Zdrowia.

Ministerstwo Zdrowia w chwili obecnej już nie mówi o strefie uzdrowiskowej „A”, gdzie powinny być tylko obiekty lecznictwa uzdrowiskowego i pisze, że słuszne jest uwzględnienie postulatu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych dotyczącego tego, żeby w strefie uzdrowiskowej „A” nie było tak rygorystycznego zapisu. Jest również zainteresowane tym, aby opłata klimatyczna była wydzielonym podatkiem, który byłby wyznaczony na określone cele. Ministerstwo Zdrowia szuka możliwości związanych ze zrekompensovaniem gminom utraconych dochodów z tytułu podatku od nieruchomości i rozesłało ankietę do gmin uzdrowiskowych, w których należy wykazać, jakie te utracone dochody są. Oczywiście SGU RP wszystkie te dane ma i przedłożyło stosownym organom, w tym Ministerstwu Zdrowia. Ministerstwo Finansów posiada takie same dane, wystarczy tylko je porównać. Ministerstwo Zdrowia w dalszym ciągu uważa, że nie ma możliwości odliczenia podatku VAT i wprowadzenia zapisów dotyczących tego, że nakłady na lecznictwo uzdrowiskowe powinny być określone na odpowiednim poziomie.

Ministerstwo Finansów – tutaj jest zdecydowanie gorzej i nie zanoszą się na to, żeby z funduszy z prywatyzacji uzdrowisk wydzielony został taki, który nie zostanie skierowany do budżetu, ale przeznaczony będzie na budowę infrastruktury uzdrowiskowej i turystycznej oraz wzmocnienie tych spółek, które nie zostaną sprywatyzowane.

Ministerstwo Skarbu podczas prac międzyresortowych rozważało koncepcję, aby ten fundusz został wsparty funduszem z prywatyzacji Ministerstwa Skarbu po to, żeby stworzyć możliwość pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej. Ministerstwo Finansów tego rozwiązania nie widzi, ponieważ ustawa o finansach publicznych rzeczywiście nie pozwala na to.

W kwestii subwencji wyrównawczej Ministerstwo Finansów nie stawia oporów przynajmniej w tej propozycji, jaka została przedłożona przez Stowarzyszenie Gmin Uzdrowi-

skowych, ponieważ nie uszczuplała ona budżetu państwa. Natomiast Ministerstwo Finansów stwierdza, że gminy uzdrowiskowe są w wyjątkowo dobrej sytuacji finansowej w stosunku do innych gmin i że w ogóle nie powinny zabiegać o jakiekolwiek środki, wyrównania z powodu utraconych dochodów itp.

Jeżeli chodzi o kwestię podatku VAT, Ministerstwo Finansów również jednoznacznie stwierdza, że zwolnienia ujęte w Art. 136 dyrektywy są abligatoryjne i nie dotyczą lecznictwa uzdrowiskowego, a w związku z powyższym nie ma możliwości odliczenia VAT-u. Ministerstwo Finansów przyznaje również, że w roku 2004 zostały zaplanowane wydatki na lecznictwo uzdrowiskowe w wysokości 339 mln zł – jest to minimalnie więcej niż w roku ubiegłym. Ponadto stwierdza, że gminy uzdrowiskowe i uzdrowiska mogą korzystać ze środków funduszy strukturalnych w ramach programów operacyjnych stwarzających możliwość współfinansowania działań zgodnie z potrzebami uzdrowisk.

Muszę temu zaprzeczyć, gdyż w ramach Międzyresortowego Zespołu ds Aktywizacji Gospodarczej Uzdrowisk ten problem się pojawił i dopiero w chwili obecnej są robione poprawki do obowiązujących dokumentów, żeby stworzyć możliwość korzystania z funduszy przeznaczonych na turystykę i na lecznictwo uzdrowiskowe. To są wszystkie zarzuty ze strony Ministerstwa Finansów.

Jeszcze jedna dobra wiadomość: Minister Środowiska nie zaprotestował przeciwko zapisowi dotyczącemu opłat za przedwczesne wylesienia. Oczywiście nie dotyczy to wszystkich gmin, tylko tych, które w jakimś stopniu będą chciały te zadania realizować.

Gdyby ta ustawa została uchwalona w tej postaci, która została przyjęta przez Sejm i gdyby Senat nie zaprotestował i nie odrzucił tego projektu ustawy to mielibyśmy sytuację wyjątkowo skrajną, jeśli chodzi o uzdrowiska. Z pewnością w Europie nie ma takich konserwatywnych rozwiązań jak te, które zostały zapisane w obalonej przez Senat ustawie. Te rozwiązania cofały by nas nie wiem do którego roku, bo już w ustawie o uzdrowiskach z 1922 r. były zapisy zdecydowanie lepsze i korzystniejsze.

Apeluję o jedność w tej sprawie, bo jeśli nie będzie jedności to znajdziemy się w sytuacji skrajnej. Tylko oporowi środowiska uzdrowiskowego zawdzięczać możemy to, że nie zostaliśmy zepchnięci na margines, że te nakłady na lecznictwo uzdrowiskowe jeszcze nie zostały zmniejszone.

Mocny głos, mocne działanie poprzez posłów i senatorów, poprzez różne środowiska pozwoliły na to, że można dzisiaj powiedzieć, że co prawda jesteśmy na początku drogi, ale nikt nie jest w stanie zaproponować ustawy, która by zdegradowała całkowicie uzdrowiska.

Wiem jedno, że wiele spółek uzdrowiskowych, podmiotów działających na terenie naszych gmin jest w skrajnej sytuacji i w związku z powyższym proszę o wsparcie przy pracach w ramach Międzyresortowego Zespołu ds Aktywizacji Gospodarczej Uzdrowisk.

Apeluję żeby nie zaprzestać, bo nowa sytuacja może nas zaskoczyć zupełnie.

FORUM UZDRAWISKOWE W IWONICZU-ZDROJU

W dniach 3–5 czerwca 2004 r. z inicjatywy Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie”, Unii Uzdrawisk Polskich oraz Stowarzyszenia Gmin Uzdrawiskowych RP w Sanatorium „Górnik” w Iwoniczu-Zdroju odbyło się Forum Uzdrawiskowe nt. **„Uzdrowiska w Unii Europejskiej – Intensyfikacja działań na rzecz uzdrawisk”**.

Patronat honorowy nad uroczystością sprawował Jerzy Hausner – Wicepremier Rady Ministrów Ministra Gospodarki i Pracy.

W uroczystościach udział wzięli: Michał Kamiński – z-ca prezesa ds. medycznych NFZ, Olga Piekarczewska – przedstawicielka Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Andrzej Lewiński – rektor Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, Maciej Latański – rektor Lubelskiej Akademii Medycznej, Piotr Komornicki – burmistrz Iwonicza-Zdroju, Ryszard Dreścik – prezes Uzdrawiska Iwonicz S.A., Jadwiga Jaszczuk – dyrektor biura ds. zagranicznych, programów pomocy w ochronie zdrowia, Ministerstwo Zdrowia, Tadeusz Burzyński – dyrektor Instytutu Turystyki w Krakowie, przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Narodowego Funduszu Zdrowia, Jan Golba – prezes SGU RP, dyrektor generalny Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie, Wojciech Gucma – prezes Unii Uzdrawisk Polskich oraz władze Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie” w osobach: Jolanta Sielicka i Janusz Roch.

Po raz kolejny przedstawiciele uzdrawisk, samorządów wspólnie z przedstawicielami rządowymi, parlamentarzystami zastanawiali się nad nowym wizerunkiem polskich uzdrawisk rozważając możliwości pozyskania wsparcia przedsięwzięć turystycznych i uzdrawiskowych z funduszy strukturalnych.

W celu zintensyfikowania działań związanych z aktywizacją społeczno-gospodarczą Gmin Uzdrawiskowych Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej zainicjowało powołanie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Aktywizacji Społeczno-Gospodarczej. Kluczowym zadaniem Zespołu jest usuwanie regresywnych zjawisk i tworzenie możliwości rozwojowych. Do zasadniczych należą tu: kwestie legislacyjne, finansowe i własnościowe.

W oparciu o sytuację ekonomiczno-prawną w ramach Zespołu przygotowano wstępną strategię prywatyzacji zakładów lecznictwa uzdrawiskowego celem pozyskania środków na rozwój. Zgodnie z wytycznymi MGPIPS projekt koncepcji prywatyzacji przewiduje podział spółek uzdrawiskowych na 3 grupy:

- uzdrowiska wyłączone z prywatyzacji,
- uzdrowiska wymagające indywidualnej ścieżki prywatyzacyjnej,
- uzdrowiska, które powinny być sprywatyzowane poprzez zbycie akcji stanowiących własność Skarbu Państwa.

Podstawowym elementem powyższej koncepcji jest propozycja utworzenia z wpływów prywatyzacyjnych funduszu przeznaczonego na wspieranie:

- inwestycji infrastrukturalnych w gminach uzdrowiskowych,
- inwestycji w posiadaną bazę zabiegową, hotelową w spółkach uzdrowiskowych wyłączonych z prywatyzacji.

Znaczącą rolę powinno odegrać wykorzystanie bogatych zasobów leczniczych polskich uzdrowisk do rozwijania nowoczesnych produktów turystyki zdrowotnej i rekreacyjnej, tworzących polską markę uzdrowiskową. Polskie uzdrowiska powinny przekształcać się w wielofunkcyjne centra zdrowia, turystyki i rekreacji.

Jednym z działań, wpływających na zwiększenie możliwości rozwojowych uzdrowisk i gmin uzdrowiskowych jest przygotowanie zintegrowanego Programu Rozwoju Uzdrowisk ze szczególnym uwzględnieniem usług turystycznych. Program ten zapowiada aktywizację gospodarczą uzdrowisk poprzez:

- poszerzenie oferty usługowej uzdrowiska dla kuracjuszy w ramach działalności proekologicznej i przyjaznej lecznictwu uzdrowiskowemu w zakresie turystyki i wypoczynku, sportu, rekreacji zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju jako podstawy planowania lokalnego,
- powiązanie rozwoju gospodarczego uzdrowiska z rozwojem obszarów około uzdrowiskowych, lokalnych, regionalnych z tym aktywizacja obszarów wiejskich,
- inwestycje uzdrowiskowo-turystyczne, sportowo-rekreacyjne w uzdrowisku itp.

Olga Piekarzewska – reprezentująca Departament Turystyki MGPIPS szczególnie podkreśla możliwość uzyskania środków unijnych na działalności produktowe, turystykę i promocję regionów. To szczególna szansa dla polskiego sektora turystycznego, który przy odpowiedniej absorpcji środków unijnych może się stać swoistym kołem zamachowym rozwoju regionalnego, w tym generatorem nowych miejsc pracy, których Polacy tak bardzo potrzebują.

Nurtującym zagadnieniem, do którego nieustannie powracają środowiska uzdrowiskowe jest kwestia prawnego uregulowania funkcjonowania gmin uzdrowiskowych i lecznictwa uzdrowiskowego od którego zależy rozwój i przyszłość polskich uzdrowisk.

Zdaniem Prezesa Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP „Polska jako jedyna wśród krajów europejskich nie potrafiła uporać się przez 14 lat transformacji ustrojowej ze sprawami ustawodawczymi i własnościowymi, nie potrafiła również przesądzić o wyborze modelu funkcjonowania uzdrowisk i nie określiła żadnych warunków ich funkcjonowania”.

Prezes wyraził niezadowolnienie, że polskie uzdrawiska posiadające tak bogatą tradycję, wspaniale wykształconą kadrę medyczną i unikatowe surowce naturalne pozostają w cieniu sąsiadujących kurortów.

Ważnym aspektem poprawy konkurencyjności jest traktowanie turystyki uzdrawiskowej jako czynnika kreowania rozwoju, a przez to tworzenie nowych miejsc pracy.

Jest to wystarczający argument, aby turystyka uzyskała specjalne programy wsparcia ze strony rządów państw Unii Europejskiej. Dlatego przed polskimi uzdrawiskami stoi duża szansa na ich dalszy rozwój i poprawę konkurencyjności z możliwością uzyskania rządowego programu wsparcia jako przykład walki z bezrobociem i stimulatora lokalnej i regionalnej gospodarki. Sukces polskich uzdrawisk poprzez zaistnienie na europejskim rynku uzdrawiskowym zależy w dużej mierze od wybrania odpowiedniego modelu funkcjonowania polskich uzdrawisk, komplementarnej polityki prawnej uwzględniającej interesy gmin uzdrawiskowych, zapewniającej środki finansowe na bieżące funkcjonowanie i rozwój miejscowości uzdrawiskowych i pozyskiwania dostępnych środków unijnych na rozwój infrastruktury turystyczno-uzdrawiskowej.

Uczestniczący w spotkaniu Wojciech Gućma podkreślił, że w realizowaniu wyznaczonej polityki rozwojowej szczególne znaczenia odgrywać będzie wspólna integracja środowisk, zarówno na szczeblu samorządowym, rządowym, jak również podmiotów gospodarczych oraz organizacji pozarządowych. Tylko wspólnymi siłami jesteśmy w stanie należycie przygotować odpowiednie programy inwestycyjne, które w perspektywie zdecydowanie wpłyną na ożywienie naszej gospodarki i zaowocują zmniejszającym się bezrobociem.

Zwrócił się do uczestników forum z apelem o integrację środowisk, następstwem której będzie wspólna polityka prawna i wspólne rozwiązywanie problemów.

Utrata dochodów z tytułu udzielania świadczeń zdrowotnych, niestabilny system finansowania i brak odpowiednich regulacji prawnych prowadzą do niezadowolającej kondycji finansowej podmiotów uzdrawiskowych, które w roku bieżącym mają problemy z utrzymaniem płynności finansowej – podkreślał Piotr Komornicki.

Wśród wielu czynników wpływających na obecną sytuację podmiotów świadczących usługi lecznictwa uzdrawiskowego znaczący wpływ ma kwestia tzw. „niedojazdów”.

Zgodnie z danymi Narodowego Funduszu Zdrowia w pierwszym kwartale niedojazdy osób dorosłych sięgały 20%, dzieci 35%, dzieci z opiekunami 37%, leczenie szpitalne 37% w niektórych oddziałach ten wskaźnik wahał się w granicach 55%.

Celem zmniejszenia i w miarę możliwości wyeliminowania wszelkich niedojazdów Narodowy Fundusz Zdrowia powołał Centralny Bank Niedojazdów, w którym na bieżąco przesuwane są miejsca niewykorzystane przez kierowanych na leczenie. W marcu br. Narodowy Fundusz Zdrowia wystąpił do Ministerstwa Zdrowia z prośbą o nowelizację przepisów w zakresie lecznictwa uzdrawiskowego aby umożliwić podmiotom uzdrawiskowym rozliczanie metodą turnusową. Takie rozwiązanie z pewnością skróciłoby procedurę decyzyjną dotyczącą wznawiania niewykorzystanych skierowań i tym samym pozwoliło na uzyskanie dodatkowych pieniędzy przez ośrodki.

Zorganizowane za pośrednictwem Izby Gospodarczej pierwsze spotkanie władz Narodowego Funduszu Zdrowia z przedstawicielami podmiotów uzdrowiskowych z pewnością pozwoliło na dwustronną wymianę doświadczeń oraz kompleksowe przeanalizowanie obecnej sytuacji celem udoskonalenia obowiązującego systemu. Ogromne zaangażowanie i ożywiona dyskusja uczestników spotkania świadczą o trafności i konieczności zorganizowania takiego spotkania ze względu na złożoność podejmowanej problematyki.

Uczestnicy forum wzięli udział również w warsztatach roboczych dotyczących procedur i wymogów stawianych przez Unię Europejską w zakresie pozyskiwania unijnych środków finansowych.

Zainicjowane przez organizatorów spotkania szkoleniowe z pewnością będą kontynuowane zapewniła Jolanta Sielicka – prezes Izby Gospodarczej.

W najbliższym czasie zorganizowana zostanie konferencja w Warszawie dla środowisk lekarskich celem poruszenia zagadnień dotyczących kierowania pacjentów na leczenie oraz robocze spotkanie poświęcone ochronie środowiska, problemów komunikacyjnych i innych spraw bezpośrednio dotyczących uzdrowisk.

Poniżej prezentujemy kolejne wystąpienie Jana Golby na temat: „Wskazania dla pozyskiwania nowych pracy w uzdrowiskach po przystąpieniu do Unii Europejskiej”, wygłoszone podczas Forum.

Redakcja

Wystąpienie Jolanty Sielickiej – Prezes Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie”

Jan Golba
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP

Wskazania dla pozyskania nowych miejsc pracy w uzdrowiskach po przystąpieniu do Unii Europejskiej

Geografia przestrzenna uzdrowisk europejskich uzdrowisk pokazuje, że największa ich liczba znajduje się w następujących krajach:

Niemcy	- ok. 330 uzdrowisk
Włochy	- 300 uzdrowisk
Hiszpania	- 128 uzdrowisk
Francja	- 107 uzdrowisk
Portugalia	- 44 uzdrowiska
Polska	- 43 uzdrowiska
Węgry	- 32 uzdrowiska
Czechy	- 30 uzdrowisk
Słowacja	- 21 uzdrowisk
Szwajcaria	- 21 uzdrowisk
Luksemburg	- 19 uzdrowisk
Holandia	- 18 uzdrowisk
Grecja	- 16 uzdrowisk
Słowenia	- 15 uzdrowisk
Belgia	- 12 uzdrowisk
Wielka Brytania	- 12 uzdrowisk
Austria	- 11 uzdrowisk

Jeżeli jednak będziemy chcieli mówić o klasycznych usługach uzdrowiskowych i zabiegach wykonywanych w oparciu o naturalne surowce lecznicze w uzdrowiskach, to trzeba jednoznacznie stwierdzić, że taki model występuje już w nielicznych państwach europejskich.

Generalnie uzdrowiska europejskie możemy podzielić na trzy grupy:

- pierwsze stanowią uzdrowiska, w których dominuje **klasyczny model leczenia uzdrowiskowego** oparty na naturalnych surowcach leczniczych,
- drugą grupę stanowią **uzdrowiska typu „Spa”** gdzie leczenie uzdrowiskowe opiera się na „guasi” zabiegach leczniczych i naturalnych wodach termalnych uzupełnionych o usługi typu wellness, beauty, modern, health,

- trzecią grupę stanowią miejscowości, które zatraciły charakter uzdrowski i przekształciły się w „**centra usług czasu wolnego**” z elementami wellness, spa, beauty, health, modern, rekreacji i rozrywki.

Pierwszy model uzdrowski, a więc uzdrowska tzw. klasyczne najliczniej występują w Niemczech, Szwajcarii, Austrii, w Polsce, Słowacji, Czechach, Litwie, Łotwie, Estonii i częściowo we Francji. Od pozostałych odróżnia je nie tylko oferta usługowa (czyli lecznicza) ale też sposób finansowania pobytu w uzdrowsku. Nie wchodząc bardzo szczegółowo w system finansowania lecznictwa uzdrowskiego w tej grupie państw i tych modelach uzdrowsk stwierdzić należy, że kuracjusz ma pokryte koszty leczenia i pobytu w uzdrowskach bądź to przez kasy chorych, towarzystwa ubezpieczeniowe, emerytalne bądź to przez Państwo.

Wysokość tej opłaty sięga od 50% kosztów pobytu i leczenia do 90%; wyjątkiem jest tutaj Francja, gdzie pokrywa się jedynie koszty leczenia.

W drugim modelu uzdrowsk, a więc w uzdrowskach typu Spa charakterystycznych dla takich państw jak: Włochy, Węgry, częściowo Czechy, Holandia i Grecja, Słowenia, Belgia, Wielka Brytania oferta uzdrowskowa jest bardzo bogata, ale cały system pobytu w uzdrowskach opiera się przede wszystkim, na pełnym lub częściowym udziale finansowym gości uzdrowska lub kas chorych czy towarzystw ubezpieczeniowych.

W trzecim modelu, wszelkie usługi lecznicze czy para-lecznicze w pełni finansowane są przez kontrahentów. Model ten występuje w różnym stopniu i zakresie. W uzdrowskach europejskich wciąż się poszerza – nie tylko na skutek ograniczenia środków na lecznictwo uzdrowskowe, ale też ze względu na nowe wyzwania w zakresie popytu na usługi poprawiające zdrowie i kondycję człowieka. Przy czym dochodzi do częstych zmian na tej rodzajowej mapie uzdrowsk. I tak np. w Anglii czy Belgii nie ma w ogóle uzdrowsk z pierwszej grupy, a w innych państwach nawet klasyczne leczenie wzbogacone jest formami usług typu spa, wellness, beauty, modern, health. W Niemczech, Austrii, Szwajcarii i w Polsce te usługi stanowią jeszcze niewielki procent usług oferowanych w uzdrowskach, ale ich zakres i liczba wciąż rośnie.

Jest to też pewna forma pozyskiwania środków finansowych na utrzymanie obiektów uzdrowskowych czy nowe inwestycje. O ile w uzdrowskach klasycznych usługi typu wellness, beauty, modern, health są niejako wspieraniem czy uzupełnieniem leczenia uzdrowskiego o tyle w pozostałych uzdrowskach są dominującą formą i podstawą ich funkcjonowania. Kongres Uzdrowsk Europejskich jaki odbył się w dniach 19–22 maja br. w Trencianskich Teplicach na Słowacji unaoczniał wszystkim jego uczestnikom, że uzdrowska europejskie choć są jedną wielką rodziną, to zupełnie inaczej pojmują swoją rolę w przywracaniu zdrowia i sił człowieka.

Nam wymyślił ponadto i tą smutną prawdę, że Polska jako jedyna wśród krajów europejskich **nie potrafiła uporać się przez 14 lat transformacji ustrojowej ze sprawami ustawodawczymi i własnościowymi uzdrowsk**. Polska nie potrafiła

przesądzić o **wyborze modelu funkcjonowania uzdrowisk i nie określiła żadnych warunków ich funkcjonowania**. Tymczasem takie kraje jak Słowacja, Czechy, Węgry, Litwa, Estonia dawno uczyniły ze swoich uzdrowisk miejscowości, które generują znaczne ilości nowych miejsc pracy i są stymulatorami rozwoju regionalnego. To uogólnienie nie dotyczy oczywiście wszystkich uzdrowisk, tym niemniej tam gdzie dostrzeżono w uzdrowiskach stymulator rozwoju regionalnego tam zauważa się wyjątkowo pozytywne zmiany.

Komercyjnymi klientami tych uzdrowisk są co ciekawsze Niemcy, Austriacy i Polacy. W naszym kraju mając do dyspozycji na leczenie uzdrowiskowe zaledwie 339 mln zł. rocznie ubolewamy, że jedno jedyne sprywatyzowane uzdrowisko Nałęczów inwestując zaczyna zamieniać swój model idąc w kierunku typowego kurortu, a nie uzdrowiska klasycznego. Nie dostrzegamy równocześnie, że ten model ma także i u nas coraz większe wzięcie i przysparza nowych miejsc pracy.

Wydaje się, że w chwili obecnej bardzo pilnie potrzebujemy nie tylko ustawy o uzdrowiskach, gminach i lecznictwie uzdrowiskowym ale też jasnego określenia polityki w stosunku do uzdrowisk.

Należy zwrócić uwagę, że w oficjalnych dokumentach Komisji europejskiej wskazuje się na turystykę jako ten sektor gospodarki, który ma najlepsze perspektywy rozwoju. Prognozy analityków tej branży gospodarczej wskazują na stały wzrost turystyki w Europie i że wskaźnik tego wzrostu jest zdecydowanie wyższy niż przeciętny wzrost ekonomiczny.

Jeżeli przyjrzymy się wskaźnikom demograficznym to zauważymy, że będą miały niebagatelny wpływ na wzrost zapotrzebowania na usługi turystyczne, rekreacyjne i lecznictwo profilaktyczne. Zakłada się bowiem, że do 2020 roku populacja w wieku powyżej 65 lat wzrośnie o 17 milionów osób w porównaniu z dniem dzisiejszym. **I choć będzie to populacja zdecydowanie starsza od obecnej, to jednak będzie to populacja zdrowsza, bardzo mobilna i nastawiona na aktywne spędzenie reszty swojego życia.**

Będzie to populacja uwolniona od ścisłych obowiązków rodzinnych i jednocześnie dobrze usytuowana materialnie. Jest rzeczą oczywistą, że ta grupa musi się znajdować w centrum zainteresowania kadry menedżerów zajmującej się przygotowywaniem oferty uzdrowiskowej.

Analizując wzrost ruchu turystycznego i wskaźniki demograficzne można dojść do przekonania, że uzdrowiska stają w najbliższym okresie przed olbrzymią szansą pozyskania dużej ilości klientów, a to oczywiście oznacza możliwość utworzenia nowych miejsc pracy. Wskaźniki te sugerują również i to, że uzdrowiska stają się dobrym miejscem do lokowania nowych inwestycji związanych z obsługą kuracjusza i turysty. Od paru lat lansują w Polsce tezę, że **uzdrowiska mogą się stać stymulatorem rozwoju przedsiębiorczości w danym regionie, jeżeli tylko stworzymy warunki do ich rozwoju**. Diagnozując polskie uzdrowiska wiemy, że

- są zazwyczaj one położone w regionach ekologicznie czystych,

- mają znakomite, a czasami wręcz unikatowe surowce lecznicze w postaci wód leczniczych, gazów, peleoidów,
 - są położone w regionach o wybitnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
 - mają z reguły wysoko zaawansowaną technologicznie bazę leczniczą,
 - oferują klasyczne leczenie uzdrowiskowe na bardzo wysokim poziomie,
 - mają wysoką kwalifikowaną kadrę medyczną,
- ale też:
- posiadają obiekty hotelowe o niskim lub średnim standardzie,
 - mają wciąż ubogą ofertę usług towarzyszących,
 - miejscowości gdzie występują uzdrowiska mają z reguły słabą infrastrukturę turystyczną, komunalną i około uzdrowiskową,
 - są słabo dostępne komunikacyjnie,
 - mają utrwalony pozytywny wizerunek produktu markowego, ale tylko na rynku polskim.

Wyliczając wyjątkowo ogólnikowe mocne i słabe strony polskich uzdrowisk należy zadać pytanie, – to dlaczego uzdrowiska słowackie nawet przy gorszej infrastrukturze lepiej sobie radzą na rynku europejskim? Czy decyduje o tym jedynie dostępność komunikacyjna? Czy być może jest to kwestia własności uzdrowisk oraz odpowiednia polityka regionalna i państwowa. Dlaczego uzdrowiska czeskie i węgierskie przeszły szybką metamorfozę, a my staliśmy się ich podstawowym klientem? Co się dzieje, że tylko nieliczne polskie uzdrowiska zaczynają nieśmiało się rozwijać, a inne przeżywają regres. Prosta odpowiedź na te pytania byłaby na pewno fałszywa, ale coś w tym jest, że w tych krajach, w których jasno określono miejsce uzdrowisk w systemie ochrony zdrowia i w gospodarce kraju, w którym jasno udzielono odpowiedzi na co mogą liczyć uzdrowiska ze strony Państwa proces ich rozwoju jest zdecydowanie szybszy.

Pamiętajmy, że to wschodnioniemieckie uzdrowiska pozyskały bardzo duże środki na swoją restrukturyzację z Unii Europejskiej i że w wielu państwach europejskich ze środków unijnych zrealizowano mnóstwo inwestycji infrastrukturalnych, wzbogacających oferty uzdrowiskowe czy turystyczne. Ich realizacja przez biznesowe podmioty gospodarcze byłaby niemożliwa, bowiem stopa zwrotu kapitału takich inwestycji jest albo ujemna, albo bardzo niska. Są to jednak inwestycje, bez których nie jest możliwe stworzenie dobrej oferty usługowej. Stąd też np. Austriacy tworzą różnego rodzaju montaż finansowy przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych angażując do nich miejscowych przedsiębiorców oraz korzystając z pomocy Państwa. To dzięki takiemu systemowi finansowemu udało się w Austrii stworzyć potężny przemysł narciarski i turystyczny, choć jak wynika z danych finansowych rentowność kolejek górskich w Austrii wynosi od 0–2%. W Polsce 15–50 %. Wyciągi narciarskie, kolejki górskie i inwestycje infrastrukturalne są jedynie kołem zamachowym dla rozwoju innych usług typu hotelarstwo, gastronomia, pamiątkarstwo, konfekcja sportowa, sprzęt sportowy i ubiory, produkcja żywności, transport itp. Fenomen tego rozwiązania i istniejących zależności rozwojowych, dostrzegli w naszym kraju jedynie górale z Białki Tatrzańskiej budując sieć wyciągów narciarskich i którzy zakładając spółkę na wzór austriacki zaangażowali

jako udziałowców niemalże całą miejscowość. Dobrym przykładem może też być Krynica-Zdrój która na bazie kolejki gondolowej zbudowała stację narciarską zdecydowanie wydłużając sezon turystyczny i stworzyła w uzdrowisku alternatywne miejsca pracy w przemyśle nie godzącym w funkcję uzdrowiskową.

Wszyscy doskonale o tym wiedzą, że rentowność inwestycji w postaci kompleksu rekreacji wodnej w uzdrowiskach jest bardzo niska, ale nie wszyscy o tym wiedzą, że miejscowość turystyczna czy uzdrowiskowa mająca powyżej 3000 miejsc noclegowych, w obecnej sytuacji bez takiego kompleksu się nie obejdzie. Takie inwestycje jak kompleksy rekreacji wodnej, zalewy rekreacyjne, kolejki górskie, stacje narciarskie są motorem napędowym rozwoju miejscowości turystycznych i uzdrowiskowych. To dzięki nim powstają hotele, pensjonaty, domy wczasowe, restauracje, kawiarnie, gabinety odnowy biologicznej, salony piękności, obiekty rekreacyjne i sportowe. To dzięki nim funkcjonuje transport, producenci żywności, owoców, warzyw, konfekcji, pamiątek i innych wyrobów. **Oferta usługowa musi być budowana na wyrazistym produkcie lub budowana wokół niego.**

Niewątpliwie w uzdrowiskach atutami dla zbudowania dobrej oferty są **oczywiście walory lecznicze, krajobrazowe, ekologiczne, posiadana baza lecznicza i utrwalona marka miejscowości.**

Władze samorządowe niektórych polskich regionów jak choćby Dolny Śląsk dostrzegły, że w uzdrowiskach tkwi olbrzymi potencjał rozwojowy stąd też budują bogatą ofertę i prowadzą agresywną promocję markowego produktu jakim są uzdrowiska dolnośląskie. Starają się też pozyskać środki unijne na budowę infrastruktury okołouzdrawiskowej i turystycznej oraz ułatwienie dostępności komunikacyjnej do uzdrowisk. Trzeba jednak wyraźnie stwierdzić, że o ile polskie uzdrowiska własnymi siłami lub przy pomocy środków państwowych i unijnych byłyby w stanie stworzyć bardzo bogatą ofertę usługową, to nie są w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów związanych z ich dostępnością komunikacyjną i budową drogiej zewnętrznej infrastruktury okołouzdrawiskowej. W tym zakresie powinny uzyskać wsparcie zewnętrzne. Jakąś nadzieję w tym zakresie daje tworzony w Ministerstwie Gospodarki „Zintegrowany program rozwoju społeczno-gospodarczego gmin uzdrowiskowych”.

Jeżeli wstępne zapisy tego programu zostaną wprowadzone w życie, uzdrowiska mogą liczyć na poważne potraktowanie ich problemów.

Jeżeli jednak władze centralne nie dostrzegą, że w uzdrowiskach tkwi olbrzymi potencjał rozwojowy i możliwość uruchomienia setek, a może i tysięcy miejsc pracy, to z programu tego zostanie to co już było przed jego przygotowaniem, a więc przekonanie, że uzdrowiska są w tak znakomitej sytuacji, że nawet nie trzeba zapisywać w programach potrzeby udzielenia im pomocy. Takie rozumowanie może doprowadzić do sytuacji, że polskie uzdrowiska nie skorzystają z pomocy unijnej, nie skorzystają ze środków finansowych z kontraktów wojewódzkich i nie zbudują markowego produktu zdolnego konkurować z uzdrowiskami europejskimi.

Węgry wprowadzając takse turystyczną czy uzdrowskową ze ścisłym przeznaczeniem na realizację infrastruktury turystycznej i uzdrowskowej uzyskują z budżetu Państwa dofinansowanie w wielkości 2 forintów do każdego jednego forinta uzyskanego od turysty. To dzięki tym środkom, błyskawicznie budują ogólnodostępną infrastrukturę, a klientami ich uzdrowsk (szczególnie termalnych) są przede wszystkim Polacy i Niemcy.

My wprowadziliśmy takse uzdrowskową pobieraną od kuracjuszy która ma... **zrekompensować gminom utracone dochody z podatku od nieruchomości.**

Pragnę zwrócić uwagę, że profil leczniczy wielu polskich uzdrowsk jest wyjątkowo perspektywiczny. Dotyczy to w szczególności uzdrowsk posiadających zasoby wód geotermalnych, solanek i wód siarczkowych. Wody geotermalne są podstawą budowania oferty typu „spa” i aż dziw bierze, że produkt ten występujący obficie w wielu regionach Polski bardziej jest wykorzystywany dla celów przemysłowych (bez efektu ekonomicznego), a w niewielkim stopniu jest wykorzystywany dla celów balneologicznych i rekreacyjnych. Uzdrowska funkcjonujące w oparciu o solanki i wody siarkowe tak długo będą miały perspektywy swojego rozwoju, jak długo medycyna farmakologiczna nie znajdzie sposobu na szybkie leczenie chorób które są leczone tymi surowcami. Trzeba też stwierdzić, że leczenie prowadzone w oparciu o te surowce, przy tych cenach za usługi lecznicze jakie wciąż w Polsce obowiązują stwarza dla polskich uzdrowsk olbrzymią szansę w konkurencji z bardzo drogimi uzdrowskami niemieckimi, austriackimi, francuskimi i szwajcarskimi.

Otwiera również możliwość pozyskania kuracjuszy czy turystów z krajów nie posiadających uzdrowsk lub z tych, gdzie nie występuje klasyczny model leczenia uzdrowskowego. Ale tą niszę rynkową można będzie wypełnić tylko przez kilka lat. To jest nasza olbrzymia szansa. Wymaga ona jednak wspólnej i agresywnej promocji uzdrowsk na rynkach europejskich.

W tzw. międzyczasie polskie uzdrowska muszą zbudować nową ofertę lub wzbogacić istniejącą. Usunąć także musimy bariery jakie przeszkadzają uzdrowskom w ich rozwoju. Jasno zdefiniowane one zostały w „Zintegrowanym programie rozwoju społeczno-gospodarczego gmin uzdrowskowych”. Bez tego przestaniemy się liczyć na drapieżnym rynku europejskim i ze swoimi niewątpliwymi wybitnymi walorami i zasobami podzielimy los wielu miejscowości, które w przeszłości miały dobre perspektywy rozwoju.

WYSTAWA „DOLNOŚLĄSKIE UZDROWISKA – ŹRÓDŁA ZDROWIA”

Wspólnota Europejska to dla Polski czas gruntownych transformacji związanych z wdrożeniem nowych obowiązujących prawideł i procedur, ale przede wszystkim duża szansa dla polskich miejscowości turystyczno-uzdrowiskowych. Te, które chcą pozyskać zagranicznego klienta muszą przystąpić do prowadzenia sprawnej i niezwykle innowacyjnej kampanii promocyjnej.

Zgodnie z zapowiedziami fachowców i naukowców z branży turystycznej Polska ma sporą szansę zaistnieć na europejskim rynku turystyczno-uzdrowiskowym oferując zagranicznemu turystyce i kuracuszowi kompleksowe i profesjonalne usługi m.in. w ramach lecznictwa uzdrowiskowego. Wiele zależy od tego jak naszą szansę wykorzystamy, czy potrafimy się zintegrować, wspólnie organizować akcje promocyjne, które mają szczególnie oddźwięk wśród krajów unijnych zainteresowanych nowym państwem członkowskim również pod względem tradycji i odmiennej, często jeszcze nieznanej kultury.

Poniżej prezentujemy oryginalny w formie przekazu i bardzo ciekawy sposób promowania się zainicjowany przez dolnośląskie gminy uzdrowiskowe, które wspólnie przystąpiły do prowadzenia agresywnej promocji nie tylko w kraju, ale i w Europie.

Dnia 20 marca br. na wrocławskim Rynku została uroczystie otwarta przez Henryka Gołębiewskiego – Marszałka Województwa Dolnośląskiego wystawa promująca uzdrowiska Dolnego Śląska. W uroczystości udział wzięli burmistrzowie miast uzdrowiskowych oraz prezesi uzdrowisk, władze województwa, radni sejmiku samorządowego, przedstawiciele stowarzyszeń, m.in. Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej, Prezydent Wrocławia i wielu innych znamienitych gości.

Pomysł przystąpienia do realizacji promocji naszych uzdrowisk narodził się w październiku ubiegłego roku. Wówczas Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego przyjął w planie zadań na 2004 rok jako jeden z najważniejszych priorytetów promocyjnych – promocję turystyki uzdrowiskowej.

Rozpoczęły się spotkania, wyłoniono grupę osób – koordynatorów ds. współpracy Gmin Uzdrowiskowych z Urzędem Marszałkowskim. I tak rozpoczęła się kampania promująca nasze kurorty. Zaplanowano wiele wydarzeń krajowych oraz zagranicznych promują-

Wystawa prezentująca dolnośląskie uzdrowiska na tzw. standach

cych uzdrowiska i region Dolnego Śląska, sporo pomysłów przedstawiających ciekawą ofertę turystyczno-wypoczynkową.

Jednym z ciekawszych projektów jest przygotowana przez gminy wystawa pokazująca uzdrowiska na tzw. „standach”. Pomysł autora wystawy – Piotra Czarnego z Wrocławia jest oryginalny, niezwykle interesujący i raczej nie spotykany. W tej formie pokazane są nasze miasta na fotografiach z XIX w., z przełomu lat 60/70 oraz na zdjęciach współczesnych. Reprodukcje obrazów, rycin, drzeworytów lub pocztówek prezentowane są w formie dużych fotografii zaopatrzonych w opisy. Poszczególne stelaże opowiadają odrębne historie każdego z miast, zachęcają do przyjazdu, przekazują istotne informacje i wrażenia. Teksty przetłumaczone są na język angielski, niemiecki i francuski.

Można powiedzieć, że projekt ten łączy w sobie dwa cele. Jednym z nich jest prezentacja świetności dolnośląskich uzdrowisk na przełomie wieków. Drugim, istotniejszym dla samorządowców i mieszkańców jest szeroko zakrojona promocja, gdyż wystawa pokazywana będzie w wielu miastach Polski oraz w krajach Unii Europejskiej. Pierwszy zagraniczny pokaz miał miejsce 26 marca br. w Kijowie, podczas imprezy „Targi Ukraina – Turystyka i Wypoczynek”. Następnie wystawa wróci do Wrocławia na Dolnośląską Giełdę Turystyczną Rekreacja 2004. W kolejnych miesiącach pokazana będzie w Brukseli, pojedzie na „Dni Dolnego Śląska” do Strasbourga, wróci do Polski i pokazana będzie w Warszawie, Poznaniu oraz w Trójmieście. Od października br. oglądać ją będzie można w Berlinie i Lipsku. Serdecznie Państwa zapraszamy do zwiedzania wystawy.

W miejscach, gdzie wystawa jest prezentowana istnieje także możliwość promocji swojej gminy. Burmistrz Jedliny Zdroju wymyślił niezwykle oryginalny sposób promocji.

Jest nim zamknięte w ładnej butelce „atestowane powietrze”. W skład tego specyfiku wchodzi: azot, tlen, dwutlenek węgla, wodór, olejki modrzewia i rosa o poranku. Do każdej buteleczki dołączona jest instrukcja oddychania przeponowego. Buteleczki z gałązkami jodły w środku, pachnące lasem wzbudzają ogromne zaciekawienie i stają się rozpoznawalnym symbolem naszego, położonego wśród lasów uzdrowiska. Inną atrakcją naszej gminy będzie przeznaczony na sprzedaż wielokwiatowy miód pszczele. Jego głównymi składnikami oprócz węglowodanów będą: promienie słoneczne, zapach kwiatów, szum lasu i woda źródłana. Dołączona instrukcja obsługi mówi:

*Miodzik słodziutki w stoiczku,
postaw na nocnym stoliczku,
rano by dzionek rozpocząć,
stoiczek trzeba napocząć,
usta w słodyczy zatopić
i smutki w miodzie roztopić.*

Autor: Krystyna Szemiel

Miód i „atestowane powietrze” Jedliny-Zdroju

XII MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRÓW ULICZNYCH – II DOLNOŚLĄSKI FESTIWAL ZUPY JEDLINA-ZDRÓJ, 05-10 LIPCA 2004 ROKU

„Niemożliwe zamienić w możliwe, w święto, które niesie radość”.

Bardzo się cieszymy, że w bieżącym numerze biuletynu dzięki Państwa pomocy zamieszczamy ciekawe informacje z zakresu imprez kulturalnych odbywających się od wielu lat w gminach uzdrowiskowych. Tym razem zapraszamy do Jedliny-Zdroju, która w lipcu gościła najwspanialsze gwiazdy sceny teatralnej, przemieniając uzdrowisko w wyjątkowe widowisko.

Festiwalowe początki

Idea organizacji Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych w Jedlinie-Zdroju narodziła się w 1992 r. Wówczas burmistrz Leszek Orpel nawiązał współpracę z dyrektorem jeleniogórskiego festiwalu Krzysztofem Dubielem.

Trzydzieści lat temu na ulicach naszego miasta pojawili się pierwsi aktorzy, pierwsze zespoły teatralne. Wzbudzali zdziwienie, strach, ciekawość, wyzwali w mieszkańcach emocje. Dla aktorów ulica była wyzwaniem i przygodą, dla ludzi stała się miejscem magicznym, miejscem spotkań ze sztuką, której dotychczas nie znali. Uczyli się rozumieć gesty, ruch, odczytywać przesłanie wyrażane poprzez taniec i muzykę. Mieszkańcy całymi rodzinami przychodzili na spektakle. Organizatorzy z wielką przyjemnością i satysfakcją obserwowali roześmiane, szczęśliwe twarze dzieci i dorosłych, na których malowała się ciekawość, atmosfera oczekiwania, niespodzianki pełne skupienia i uwagi reakcję, wybuchy huraganowego śmiechu napełniały radością całe otoczenie i niejednokrotnie trwały do późnych godzin nocnych. Poprzedzały je barwne parady szczudlarzy, clownów, przebierańców, za którymi ciągnął tłum ciekawskich.

Tak zaczęło festiwalowe życie nasze uzdrowisko i tak jest do dzisiaj, z jednym wyjątkiem... co rok przybywa widzów, wielbicieli teatrów ulicznych.

Warto podkreślić, że widzowie teatrów ulicznych stanowią największą widownię teatralną świata, zaś jej masowość to niezwykła zaleta imprezy. Festiwal komentowany jest

przez media, szeroko opisywany w prasie, obecni są widzowie zagraniczni. Uliczne spektakle teatralne charakteryzuje różnicowany poziom artystyczny, ale wiele z nich posiada znakomite walory estetyczne. Spektakle grane w plenerach o różnych porach dnia stają się bardzo widowiskowe. I to właśnie sprawia, że przechodzień zatrzymuje się, zainteresuje, obejrzy i przyjdzie raz jeszcze... by stać się stałym bywalcem festiwalu.

Festiwal ma przede wszystkim artystyczny i społeczny wymiar promocji uzdrowiska oraz regionu. Przez te lata wrósł w pejzaż naszego powiatu, jest oczekiwany, od pierwszego dnia w mieście panuje atmosfera święta. Można powiedzieć, że wychowaliśmy widownię teatru ulicznego. Ludzie żywo reagują na to, co dzieje się na ulicy. Teatr ma za zadanie dać ludziom uśmiech i szczęście, ma pozwolić im zatrzymać się na chwilę i pomyśleć.

Od ubiegłego roku na zakończenie Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych organizujemy Dolnośląski Festiwal Zupy. Imprezę wymyślili Francuzi – Leopold Wojtan i członkowie Towarzystwa Attacafa. Pierwszy raz festiwal zorganizowali trzy lata temu w Lille, w dzielnicy Wazemmes. Z Lille do Polski, do Krakowa, pomysł przywiózł Leopold Wojtan i Teatr KTO Jerzego Zonia., który zorganizował wielkie Święto Zupy w Krakowie.

Na Dolny Śląsk, za zgodą Towarzystwa Attacafa wprowadził na zakończenie Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych w Jedlinie – Zdroju, jego wieloletni dyrektor Krzysztof Dubiel.

Pokaz uliczny w Jedlinie-Zdroju

Tegoroczne uroczystości

Jedlina Zdrój jest jedynym małym miastem w Polsce, gdzie tradycja teatrów ulicznych trwa nieprzerwanie od 12 lat. Dla mieszkańców to prawdziwe święto. Impreza ma coraz więcej stałych widzów, a miasto zyskało dobrą markę jako przyjazne dla artystów. Przedstawienia w parku zdrojowym gromadziły tłumy mieszkańców miasta, kuracjuszy i osób przyjezdnych.

Jak było? Tak rozpoczyna się artykuł w „Tygodniku Wałbrzyskim” autorstwa Krzysztofa Buziałkowskiego: *Jeśli ktokolwiek przestraszył się złej pogody, to nie tylko, że pomylił się, ale wiele stracił nie oglądając choćby jednego przedstawienia spośród dziewięciu, które przez cały miniony tydzień można było obejrzeć w Jedlinie Zdroju podczas Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych. Festiwal otworzył teatr FETA – Teatr na specjalne okoliczności, który uraczył kilkutyśieczną widownię legendarną opowieścią z dawnych dziejów Gdańska. Historia dotyczy jednego z najbardziej charakterystycznych gdańskich zabytków – Studni Neptuna. Opowiada o powstaniu lokalnej specjalności, tj. wódki Goldswasser.*

Codziennie odbywały się plenerowe przedstawienia dla dorosłych i dzieci oraz projekcje atrakcyjnych filmów w kinie letnim. Najwięcej sensacji wzbudziły występy teatrów z Ukrainy, tj. teatru Woskriesiennia oraz teatru KET z Kijowa, który przedstawił spektakl „Pomiędzy niebem, a ziemią” ukazujący los ludzi żyjących w systemie totalitarnym. Wśród grup teatralnych nie zabrakło stałych bywalców festiwalu, np. zawsze oczekiwanego Pinezki z programem dla dzieci, teatru ASK czy też teatru Continuo z Czech.

Parada teatralna nocą

W sobotę – 10 lipca odbył się II Dolnośląski Festiwal Zupy. W tym roku do rywalizacji przystąpiło 19 ekip startujących w dwóch kategoriach: profesjonalistów reprezentujących restauracje i puby, agroturystów oraz osób indywidualnych. Jury złożone ze znanych szefów kuchni (zawodowych jurorów) oraz dziennikarzy i smakoszy przez kilka godzin degustowało najróżniejsze zupy. Natomiast publiczność miała możliwość skosztowania wszystkich przygotowanych na konkurs specjałów, bowiem zupy były serwowane bezpłatnie. Zupę warzywno – karotkową „Charlotta” (poza konkursem) gotował także burmistrz Leszek Orpel.

W kategorii restauratorzy I miejsce i nagrodę „Tygodnika Wałbrzyskiego” – wczasy w Port Grimaud – otrzymała „Karczma nad Potokiem” z Michałkowej za kwaśnicę. W kategorii kucharze indywidualni I miejsce i nagrodę – wczasy w Chorwacji ufundowane przez Organizację Usług Turystycznych Pana Zbigniewa Górnickiego z Jedliny Zdroju – profesjonalne jury przyznało Jerzemu Rodakowi z Michałkowej za zupę grzybową chłopską. Na zakończenie festiwalu wystąpił gorąco przyjęty przez kilkutyśięczną publiczność kabaret PAKA, odbyły się koncerty zespołów muzycznych.

Podajemy przepis na zupę przygotowaną przez Burmistrza Miasta:

Zupa warzywno-karotkowa „Charlotta”

Skład: Woda jedlińska Charlotta (bez bąbelków), marchew karotka extra z targu przy Piastowskiej, włoszczyzna z pola Sosnowskiego, kura nie za stara, masło koniecznie polskie, śmietana kwaśna, sól, pieprz, przyprawa kuracyjna (międzynarodowa tajemnica gościa z Jarocina), dwie butelki powietrza do nabycia po 6 zł w Centrum Kultury

Jak?

Wszystko to bardzo proste (byle dodać troszeczkę duszy). Przygotowywać według standardu Marty Norkowskiej z 1904 roku.

Autor: Krystyna Szemiel
Urząd Miasta Jedlina-Zdrój

POLEMIKA PODATKOWA

Ze względu na duże zainteresowanie zagadnieniem podatkowym, które budzi tyle kontrowersji wśród przedstawicieli gmin, sanatoriów oraz ośrodków sanatoryjno-wypoczynkowych, zamieszczamy poniżej:

a) Interpretację zapisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9 poz. 84 z późniejszymi zmianami) w części dotyczącej podatku od nieruchomości za powierzchnię zajęłą na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych przedłożoną przez Ministerstwo Finansów;

b) Referat dra Tomasza Wołowca pt. „Podatkowe narzędzia oddziaływania na konkurencyjność ekonomiczną gmin (z uwzględnieniem gmin uzdrowiskowych)”.

**Uszczegółowienie ustawy o podatkach
i opłatach lokalnych, dotyczących podatku
od nieruchomości od budynków lub ich części
zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej
w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych.**

Warszawa, 2004-05-21

MINISTERSTWO FINANSÓW
Departament Podatków Lokalnych
i Katastru

LK-286/LP/04/KM

WPŁYNĘŁO	
BIURO SGU RP	
31.05.04	
Ilość załączników	
L. Dz.	
Podpis	

Stowarzyszenie
Gmin Uzdrawiskowych RP
ul. Piłsudskiego 35/4
33-380 KRYNICA ZDRÓJ

Odpowiadając na pismo z dnia 8 marca br. znak: SGU-261/03/04, w sprawie interpretacji przepisów ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, dotyczących podatku od nieruchomości od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych, Ministerstwo Finansów uprzejmie wyjaśnia.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. d) ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84 ze zm.) budynki lub ich części zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych podlegają opodatkowaniu niższą, preferencyjną stawką w stosunku do budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej innego rodzaju. Definicja pojęcia „świadczenie zdrowotne” znajduje się w ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408 ze zm.).

Art. 3 ww. ustawy stanowi, że świadczeniem zdrowotnym są działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania, w szczególności związane z: badaniem i poradą lekarską, leczeniem, badaniem i terapią psychologiczną, rehabilitacją leczniczą, opieką nad kobietą ciężarną i jej płodem, porodem, położeniem oraz nad noworodkiem, opieką nad zdrowym dzieckiem, badaniem diagnostycznym, w tym z analityką medyczną, pielęgnacją chorych, pielęgnacją niepełnosprawnych i opieką nad nimi, opieką paliatywno-hospicyjną, orzekaniem i opiniowaniem o stanie zdrowia, zapobieganiem powstawaniu urazów i chorób poprzez działania profilaktyczne oraz szczepienia ochronne, czynnościami technicznymi z zakresu protetyki i ortodoncji, czynnościami z zakresu zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Art. 4 ww. ustawy określa, jakie podmioty mogą udzielać świadczeń zdrowotnych. Należą do nich zakłady opieki zdrowotnej, osoby fizyczne wykonujące zawód medyczny oraz grupowe praktyki lekarskie, grupowe praktyki pielęgniarek i położnych.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ~~zakładem opieki zdrowotnej jest szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, sanatorium, prewentorium, inny nie wymieniony z nazwy zakład przeznaczony dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych w odpowiednim stałym pomieszczeniu, przychodnia, ośrodek zdrowia, poradnia, pogotowie ratunkowe, medyczne laboratorium diagnostyczne, pracownia protetyki stomatologicznej i ortodoncji, zakład rehabilitacji leczniczej, żłobek, inny zakład, spełniający warunki określone w ustawie.~~

Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 21 września 1992 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 74, poz. 366 ze zm.), określa jakiego rodzaju pomieszczenia i urządzenia powinny znajdować się w zakładach opieki zdrowotnej.

Rozporządzenie wymienia także pomieszczenia (budynki) niezajęte bezpośrednio na udzielanie świadczeń zdrowotnych, jednakże które są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zakładu opieki zdrowotnej (szpitala), w związku z czym korzystają one z preferencyjnej stawki podatku od nieruchomości przewidzianej w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. d) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

Natomiast odnośnie opodatkowania budynków lub ich części w ośrodkach sanatoryjnych, sanatoryjno-wypoczynkowych oraz rehabilitacyjno-wypoczynkowych, które nie są zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych np. są zajęte na wynajem pokoi noclegowych, należy zauważyć, że nie będą one zajęte na działalność w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Działalność ta ma bowiem charakter czysto komercyjny, polegający na wynajmowaniu pokoi w ośrodku osobom niekorzystającym ze świadczeń zdrowotnych, np. turystom.

W piśmie z dnia 18 czerwca 2003 r., znak: PR-023-AK-183/03 Ministerstwo Zdrowia potwierdziło stanowisko Ministerstwa Finansów w tej kwestii.

Pomieszczenia zajęte na pokoje noclegowe w sanatoriach, ośrodkach wypoczynkowo-sanatoryjnych i im podobnych powinny podlegać opodatkowaniu stawką dla budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, określoną w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, gdyż nie są zajęte na udzielanie świadczeń zdrowotnych.

Zwrot „zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych” oznacza, że dany budynek lub jego część powinien być faktycznie wykorzystywany na udzielanie świadczeń zdrowotnych. Nie wystarczy okoliczność, że jest on „związany z udzielaniem świadczeń zdrowotnych”, ponieważ znajduje się w posiadaniu podmiotu, który może świadczyć tego typu usługi.

Jeżeli zatem budynek należący np. do zakładu opieki zdrowotnej (sanatorium) nie jest zajęty na udzielanie świadczeń zdrowotnych, tylko stoi pusty albo wykorzystywany jest na działalność innego rodzaju (np. na wynajem pokoi), to – co do zasady - podlega opodatkowaniu stawką od działalności gospodarczej, określoną w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b) ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

DYREKTOR
DEPARTAMENTU PODATKÓW LOKALNYCH
I KASADU

Grzegorz Nowecki

PODATKOWE NARZĘDZIA ODDZIAŁYWANIA NA KONKURENCYJNOŚĆ EKONOMICZNĄ GMIN (z uwzględnieniem gmin uzdrowiskowych)

Władztwo podatkowe zgodnie z Europejską Kartą Samorządu terytorialnego powinno być traktowane, jako prawo do kształtowania racjonalnej (optymalnej) lokalnej (gminnej) polityki podatkowej, o znacznie większej precyzji oddziaływania niż polityka podatkowa szczebla centralnego.

Istotę konkurencyjności gminy, rozumieć można jako zdolność współzawodniczenia, prowadzącą do osiągnięcia maksymalnych korzyści. Konkurencyjność gospodarczo-inwestycyjna gminy jest jedną z konkurencyjności częściowych gminy, rozumiana jako zdolność do osiągnięcia wysokiej pozycji w dziedzinie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej.¹

Konkurencyjność gospodarczo-inwestycyjną można postrzegać m.in. jako:²

- wartość wytworzonych na terenie danej gminy dóbr i usług;
- atrakcyjność lokalizacji oraz zasobów naturalnych gminy;
- atrakcyjność gminnej infrastruktury technicznej, biznesowej i społecznej;
- atrakcyjność lokalnych zasobów siły roboczej, lokalne zasoby surowcowe oraz stan środowiska naturalnego;
- skala i poziom popytu lokalnego.

Do mierzenia konkurencyjności gospodarczo-inwestycyjnej gmin można stosować m.in.:

- wskaźnik przetrwania podmiotów gospodarczych, jako procent przedsiębiorstw, które przetrwały dłużej niż dwa lata;
- zdolność do przyciągania inwestycji (inwestorów), liczona jako wartość nowych inwestycji;

¹ Wśród innych rodzajów konkurencyjności częściowej gminy możemy wyróżnić: konkurencyjność środowiskową, kulturową, klimatyczną, socjalną itp.

² Zob. szerzej: A.Sztando, Konkurencyjność gospodarcza a kreowanie dochodów w gminnej polityce budżetowej [w:] Konkurencyjność miast i regionów, wyd. Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2001, s.149 i d.

- relacja udziału danego regionu w krajowym napływie inwestycji zagranicznych czy liczba stworzonych nowych miejsc pracy itp.;
- PKB per capita;
- ilość linii telefonicznych na 1000 mieszkańców;
- zużycie energii na osobę;
- stan środowiska biznesu (poziom korupcji, szybkość uzgodnień administracyjnych, liczba banków i instytucji pośrednictwa kapitałowego, centra promocji przedsiębiorczości, formy konsultingowe itp.);³
- indeks gospodarki opartej na wiedzy, rozumiany jako wskaźnik przygotowania regionu do rozwijania gospodarki opartej na wiedzy.⁴

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości (sektor MSP) sprzyja bezpośrednio konkurencyjności gospodarczej, a sam proces wspierania rozwoju tego sektora powoduje wzrost konkurencyjności inwestycyjnej. Należy pamiętać, iż konkurencyjność lokalna, zależy w dużym stopniu od konkurencyjności firm zlokalizowanych na tym obszarze. Konkurencyjność firmy nie wynika tylko ze sprawnego zarządzania w skali mikroekonomicznej, ale także z siły i efektywności gospodarki narodowej (lokalnej, regionalnej), infrastruktury technicznej i innych efektów zewnętrznych (np. dochodowe instrumenty polityki budżetowej), które może wykorzystać przedsiębiorstwo.⁵

Konkurencyjność firm tworzących lokalną gospodarkę zależy m.in. od:⁶

- otoczenia instytucjonalno-prawnego;
- wielkości i jakości zasobów ludzkich;
- szeroko pojętej infrastruktury techniczno-społecznej i administracyjnej;

³ Zob. szerzej: W.Karpińska-Mizielińska, T.Smuga, *Instytucje infrastruktury rynku w kreowaniu rozwoju regionalnego*, „Gospodarka Narodowa”, nr 11/1996.

⁴ Powyższy indeks jest sumą trzech wskaźników: Technologicznego Indeksu Gospodarki Opartej na Wiedzy (tj. dostęp do sieci informatycznych, rozwój nauczania w sieciach *info*, rozwój społeczeństwa informatycznego, rozwój firm z wykorzystaniem sieci *info*, innowacyjność), Indeks Publicznych Instytucji Gospodarki Opartej na Wiedzy (tj. liczba znormalizowanych stron (witryn) administracji samorządowej dostępnej w Internecie *online*) oraz Makroekonomiczny Indeks Gospodarki opartej na wiedzy (tj. wartość PKB *per capita*). Szerzej: *Regional Assessment Report. Towards a Knowledge-Based Economy*, United Nations Economic Commission for Europe. New York and Geneva 2002, s. 56.

⁵ Por. F. Chesnais, *Technical Co-operation Agreements between firms*, „STI-Review, nr 4/1998.

⁶ Por. W.Bieńkowski, *Polityka przemysłowa jako metoda poprawy konkurencyjności* [w:] *Strategia rozwoju przemysłu w Polsce na przełomie wieków*, ZN WSFiZ, Białystok, nr 3/2000, s. 11.

- wielkości i jakości zasobów technologicznych;
- wielkości i jakości zasobów kapitałowych;
- wielkości posiadanych zasobów naturalnych;
- podatność na uleganie wpływom otoczenia międzynarodowego;
- zachęty i konkurencja.

Przedsiębiorczość rozumiana jako rozwój przedsięwzięć gospodarczych i firm (sektora MŚP) jest najbardziej oczywistą i najprostszą metodą wykorzystania lokalnych zasobów. Poprzez rozwój sektora MŚP zostają one przekształcone w środki zaspokajające lokalne potrzeby.

Można zatem wskazać cztery rodzaje oddziaływań:⁷

1. bezpośrednim:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- przyrost wpływów podatkowych,
- poprawa konkurencyjności (napływ nowych technologii),
- przyrost inwestycji zaspakajających lokalne potrzeby.

2. pośrednim:

- praca rozumiana jako „okno na świat”,
- sektor MŚP jako fundament społeczeństwa obywatelskiego,
- sektor MŚP jako nośnik postępu.

3. poprzez tzw. efekt mnożnikowy (generowanie innych korzystnych zdarzeń):

- inwestycje regionalne i kontraktowanie usług w lokalnych przedsiębiorstwach,
- wykorzystanie lokalnej siły roboczej i materiałów,
- przyciąganie inwestycji, programów i dotacji, które poszukują „lokalizacji” do dynamicznego rozwoju,
- przedsięwzięcia angażujące kapitał publiczny i prywatny (wykorzystywanie potencjału inwestycyjnego zarówno wszystkich sektorów gospodarki, jak i mieszkańców).

4. poprzez zmianę postawy obywateli:

- samodzielne rozwiązywanie problemów,
- zaspokajanie potrzeb w wyniku własnej inicjatywy i aktywności.

Rozwój sektora MŚP należy rozpatrywać w szerszym kontekście różnych elementów tworzących ogólny efekt rozwoju regionalnego. Wiele badań pokazuje regiony, których dynamiczny rozwój nastąpił dzięki połączeniu różnych czynników lokalnych. Do tych istotnych czynników należą nie tylko elementy tradycyjnie uznawane za gospodarcze, ale również: tradycja samodzielnej działalności gospodarczej, znajomość podstawowych zasad rynku, tradycje kooperacji, istnienie instytucji tworzących infrastrukturę dla sektora MŚP (małe banki, izby gospodarcze, cechy itp.), zaufanie dotyczące zawierania umów, zaciąganie kredytów i innych zobowiązań. Istotna jest również rola władz samorządowych,

⁷ Por. E.Bończk Kucharczyk, K.Herbst, K.Chmura, Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość, wyd. Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1998, s. 12.

rozumiejących znaczenie sektora MŚP w rozwoju gospodarczym regionu oraz realizujących strategie wspierania przedsiębiorczości.⁸

W gospodarce rynkowej uważa się małe i średnie przedsiębiorstwa za podstawę zdrowej gospodarki. Dlatego ożywienie koniunktury tak regionalnej jak i ogólnokrajowej należy poszukiwać w powstawaniu i rozwoju sektora MŚP. Rozwój tegoż sektora powinien być poprzedzony rozwojem niezbędnej infrastruktury społecznej i technicznej (a ta wymaga skutecznego wykorzystywania unijnych środków pomocowych).

Sektor MŚP kreuje rozwój regionalny poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- generowanie postępu technicznego,
- efekt mnożnikowy dające wielokrotnie korzyści finansowe (wpływy podatkowe), jak i pozafinansowe,
- udział w lokalnej strukturze gospodarczej i zmianach tej struktury poprzez komplementarność z innymi firmami na zasadzie podwykonawstwa,⁹
- tworzenie warunków do powstawania silnych dużych firm.

Regionalna polityka zmierzająca do rozwoju sektora MŚP powinna:¹⁰

1. Wspierać wzrost potencjalnej liczby przedsiębiorców. Polityka zorientowana na wzrost liczby przedsiębiorców musi uwzględniać fakt, iż jej skutki przyniosą efekt dopiero po upływie długiego okresu czasu. Takie wartości kulturowe jak stosunek do własności, ryzyka, itp. powinny być kierunkiem polityki zmieniającej świadomość społeczeństwa i jego preferencje.

2. Wspierać rozwój istniejących już firm sektora MŚP. Szczególna rola regionów na tym etapie działań w zakresie promocji rozwoju sektora MŚP, polega na wspieraniu generowania, przepływu i absorpcji innowacji, w tym również informacji o rozwoju nauki, centrów transferów technologii, inkubatorów przedsiębiorczości itp. Działania te mają na celu wzrost ich konkurencyjności i eksportu poza dany region.

3. Wspierać rozwój systemów infrastruktury technicznej i otoczenia biznesowego. Po pierwsze systemy rozprzestrzeniają informacje na temat technologii oraz rynków. Po drugie rozwijają proces tworzenia innowacji, czego ani rynek ani władze publiczne nie mogłyby dokonać samodzielnie. Są to warunki „przyciągnięcia” do regionów kapitału oraz osiągania wyższej efektywności ekonomicznej przez podmioty już zlokalizowane w regionie. Daje to także podstawę do tworzenia w regionie zintegrowanych układów produkcyjno-usługowych (tzw. *clusters*).

⁸ Rozwój przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość i inicjatywy lokalne, OECD, polskie wydanie FISE, Warszawa 1995.

⁹ D.Smallbone, SMEs and Regional Economic Development: Developing a Policy Agenda, maszynopis powielony, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1994.

¹⁰ J.Gancarczyk (red.), Przedsiębiorczość w polskiej transformacji. Opisy przypadków, wyd. WSB-NLU, Nowy Sącz 2001, s. 33-34.

Wspieranie rozwoju sektora MŚP uważa się za jeden z najlepszych sposobów aktywizacji społeczno-gospodarczej gmin. Silny wzrost zainteresowania wspieraniem rozwoju sektora MŚP wystąpił w krajach Unii Europejskiej w latach 80-tych. Zwrócono wówczas uwagę na rolę tego sektora w procesie zwalczania bezrobocia i poprawy konkurencyjności gospodarczo-inwestycyjnej gmin.¹¹

Analizując instrumenty dochodowe polityki budżetowej, należy jednoznacznie stwierdzić, iż najskuteczniejszym instrumentem podatkowego oddziaływania na rozwój przedsiębiorczości na szczeblu lokalnym jest podatek od nieruchomości. Stanowi on główne źródło dochodów podatkowych gmin, które kształtują się na poziomie 12-13%. Mając możliwości kształtowania zasad opodatkowania tym podatkiem, pełni on rolę głównego podatkowego stymulatora rozwoju przedsiębiorczości, a w konsekwencji konkurencyjności gospodarczo-inwestycyjnej gmin. Poniższe zestawienia tabelaryczne, będą prezentowały dane dotyczące podatku od nieruchomości.

Do dochodowych instrumentów polityki budżetowej mogących stymulować konkurencyjność gospodarczo-inwestycyjną gminy zaliczamy:

1. Stawki podatku od nieruchomości (wysokość stawek może być zróżnicowana w zależności od przyjętej polityki podatkowej przez radę gminy). Przy określaniu stawek rada gminy może różnicować ich wysokość dla poszczególnych rodzajów podmiotów, uwzględniając lokalizację, sposób wykorzystywania nieruchomości, rodzaj zabudowy, stan techniczny oraz wiek budynków.¹² Dane w zakresie kształtowania się skutków obniżenia górnych stawek podatkowych w poszczególnych latach w stosunku do podatku od nieruchomości na przykładzie 67 gmin przedstawia tabela 1.

2. Częściowe lub całkowite zwolnienia przedmiotowe od podatku od nieruchomości, podatku od środków transportu, od opłat lokalnych, podatku rolnego i leśnego (ustanawiane z mocy uchwały rady gminy)¹³. Odrębną kategorią zwolnień wprowadzanych przez rady gmin są – w świetle wyników kontroli NIK – zwolnienia mające na celu rozwój gospodarczy gmin oraz aktywizację zawodową mieszkańców gmin.¹⁴ Zwolnienia takie zo-

¹¹ Zob. szerzej: T.Wołowiec, Skutki integracji z Unią Europejską dla jednostek samorządu terytorialnego(z uwzględnieniem gmin uzdrowiskowych), Biuletyn Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP, nr 2-3/2003, s. 103-115.

¹² Art. 5 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. nr 9 poz. 94 ze zm.) – dalej upol.

¹³ Art. 7 ust. 3 , art.12 ust. 4, art. 19 pkt. 3 ustawy upol, art. 13e ustawy z dnia 15 listopada o podatku rolnym (Dz.U. nr 94 poz.431 ze zm), art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o podatku leśnym (Dz.U. nr 200 poz. 1682).

¹⁴ Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01 , Warszawa , maj 2002.

Tab. 1. Skutki obniżenia maksymalnych stawek w podatku od nieruchomości w latach 1999, 2000 i I półrocze 2001 (dane w zł).

	Dochody z podatku od nieruchomości	Skutki obniżenia górnych stawek podatkowych	3:2
1	2	3	4
1999r.	333 892 428	21 525 459	6.4%
2000r.	363 045 455	22 682 719	6.2%
I półrocze 2001r.	227 037 064	14 622 653	6.4%
Razem	923 974 947	58 830 831	6.4%

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

stały wprowadzone w 16 z 67 kontrolowanych gmin. Obejmowały one podmioty gospodarcze (nowo powstałe i istniejące) i udzielane były na okres od 1 roku do 10 lat, zaś wysokość zwolnienia określana była procentowo i uzależniona od liczby nowo utworzonych miejsc pracy, od okresu korzystania ze zwolnienia oraz od poniesionych kosztów inwestycji.¹⁵

¹⁵ Przykładowo:

1. Rada Miejska w Kargowej podjęła uchwałę wprowadzając zwolnienie od podatku od nieruchomości:

- od nowo wzniesionych budynków lub ich części przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej jak również budynków lub ich części oraz gruntów przeznaczonych po raz pierwszy na prowadzenie działalności gospodarczej,
- od budynków lub ich części oraz gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez absolwentów, w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, rozpoczynających po raz pierwszy działalność gospodarczą (uchwała podjęta w 1999 r.),
- od powierzchni budynków i gruntów związanych z działalnością gospodarczą w zakresie rekreacji i wypoczynku – zwolnienie wprowadzono w latach 2000- 2001 w wysokości 25% podatku.

2. Rada Gminy w Siedlisku w 2000 r. podjęła uchwałę zwalniającą od podatku od nieruchomości nowo powstałe podmioty gospodarcze prowadzące działalność produkcyjną lub usługową, które utworzyły nowe, stałe miejsca pracy. Wysokość zwolnienia wynosiła dla:

- zakładów nowo powstałych – 100% na okres 1 roku, a przez następne 4 lata 3% zwolnienia za każde nowo utworzone stanowisko pracy. Zwolnienie nie mogło być wyższe niż 50% naliczonych należności,
- zakładów już istniejących – 3% za każde nowo utworzone stanowisko pracy, jednak zwolnienie nie mogło być wyższe niż 50% kwoty podatku.

3. Podmiotowe – indywidualne – ulgi uznaniowe (udzielane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) w formie: umorzenia zaległości podatkowych i odsetek za zwłokę (w tym również opłaty prolongacyjnej), odroczenie terminu płatności należności podatkowej, zaległości podatkowych wraz z odsetkami oraz rozkładanie na raty podatku, jak i zaległości podatkowej. Ulgi te są udzielane podatnikom na ich wniosek, po przeprowa-

Zwolnienie to miało obowiązywać w ciągu 5 lat od dnia utworzenia nowych, stałych miejsc pracy. Wyżej wymienione zwolnienia miały być stosowane pod warunkiem zatrudnienia w zakładzie co najmniej 75% pracowników z terenu Gminy w ogólnej liczbie pracowników.

3.Rada Miejska w Elblągu na lata 2000 i 2001 zwolniła od podatku od nieruchomości:

- na okres 10 lat – grunty, budynki i budowle związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, innej niż działalność- rolnicza lub leśna, będące w posiadaniu osób fizycznych, prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej po spełnieniu łącznie następujących warunków: 1) nabycia po dniu 1.01.2000 r. na własność lub użytkowanie wieczyste, (bądź wydzierżawienie na okres powyżej 10 lat z prawem zabudowy – zmiana uchwały w dniu 16.11.2000 r.), gruntów niezabudowanych, na potrzeby prowadzenia działalności 2) wzniesienia na tym gruncie nieruchomości budynkowej trwale złączonej z gruntem lub budowli na cele związane z prowadzoną działalnością 3) zatrudnienia co najmniej 40 osób i utrzymywania w takiej liczbie średniorocznego zatrudnienia 4) prowadzenia działalności o charakterze produkcyjnym (oraz usługowej w sferze sportowej, turystycznej i rekreacyjnej – zmiana uchwały w dniu 16.11.2000).

- na okres 5 lat – podmioty spełniające warunki określone powyżej, które zatrudnią co najmniej 20 osób i będą utrzymywać średnioroczne zatrudnienie w takiej liczbie.

- nieruchomości lub ich części będące w posiadaniu podatników podatku od nieruchomości, którzy w okresie roku podatkowego 2000 i 2001 rozpoczną nowo uruchomioną działalność gospodarczą, a także bezrobotnych, którzy byli zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy, niezależnie od tego, czy podejmą działalność gospodarczą po raz pierwszy.

4.Rada Miejska w Sobótce w 2000 r. podjęła uchwałę zwalniając od podatku od nieruchomości nowo powstałe podmioty gospodarcze, prowadzące działalność produkcyjną lub usługową, które utworzyły by nowe, stałe miejsca pracy na terenie Gminy Sobótka. W myśl tej uchwały powyższym podmiotom podatek od nieruchomości obniżano: o 25% w przypadku utworzenia od 5-9 nowych, stałych miejsc pracy, o 30% w przypadku utworzenia od 10-14 nowych stałych miejsc pracy, o 50% w przypadku utworzenia 15-20 nowych, stałych miejsc pracy, o 75 w przypadku utworzenia od 21-50 nowych, stałych miejsc pracy, zwalniano z podatku od nieruchomości w przypadku utworzenia powyżej 50 nowych, miejsc pracy.

dzeniu postępowania podatkowego. Dotyczą one należności z tytułu podatków i opłat stanowiących dochody własne gmin.¹⁶

Ulgi i zwolnienia wynikające ze szczegółowego prawa podatkowego dotyczą tylko i wyłącznie określonych rodzajów podatków. Zdarza się, że w niektórych przypadkach należności z tytułu podatków i opłat lokalnych mogą stanowić zagrożenie dla podatników prowadzących działalność gospodarczą. Normy poszczególnych ustaw podatkowych, mając zastosowanie do danego obciążenia podatkowego, nie rozstrzygają spraw z zakresu uznania administracyjnego. Natomiast normy ogólnego prawa podatkowego, w tym także dotyczące różnego rodzaju ulg i zwolnień, odnoszą się w zasadzie do całego systemu podatkowego. Obejmują zarówno zobowiązania podatkowe, jak i postępowanie podatkowe.

Istniejące obecnie instytucje uwzględniają nie tylko trudności podatnika wiążące się z obowiązkiem uiszczenia należności podatkowej, ale przede wszystkim stwarzają podatnikowi możliwość legalnego zmniejszenia obciążeń finansowych.

Konstrukcja Ordynacji podatkowej przewiduje następujące ulgi podatkowe, które mogą stosować gminy, w procesie realizacji stymulacyjnej polityki podatkowej:¹⁷

- odroczenie terminu płatności podatku,
- rozłożenie na raty zapłaty podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
- przedłużenie niektórych terminów przewidzianych w przepisach prawa podatkowego,
- naliczanie ulgowych odsetek,
- umorzenie zaległości podatkowych w całości lub części, lub odsetek za zwłokę.

Przywileje można podzielić na te, które oznaczają całkowitą lub częściową rezygnację lokalnego organu podatkowego z daniny, oraz na preferencje dotyczące jedynie optymalizacji terminu i sposobu płatności.

Osoby prawne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wnioski o udzielenie ulg uznaniowych uzasadniały trudnościami w prowadzeniu działalności gospodarczej, spowodowanymi: brakiem zamówień, zmniejszeniem produkcji, sezonowością produkcji, nie wywiązywaniem się kontrahentów z płatności należności, poniesionymi nakładami na rozwój firmy.

¹⁶ Art. 22 § 1, art. 48 § 1 oraz art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz.U. nr 137 poz. 926 ze zm). Zastosowanie dozwolonych prawem ulg uznaniowych wobec przedsiębiorców może nastąpić jedynie zgodnie z przepisami ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, gdyż wszelkie ulgi w spłacie zobowiązań podatkowych są traktowane jako forma pomocy publicznej.

¹⁷ Zob. Art.22,48,50, 57,67 i 101 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (Dz. U. Nr 137, poz.926 ze zm.)

Dane dotyczące wydanych decyzji i ich skutków finansowych oraz rodzajów stosowanych ulg i kwot udzielonych ulg w okresie lat 1999-2001 obrazują poniższe zestawienia tabelaryczne.

Tab.2. Decyzje podatkowe i ich skutki finansowe w latach 1999-2001 na przykładzie 67 gmin (kwoty w zł).

Lata	liczba wydanych decyzji			%		kwota decyzji			%	
	ogółem	Pozytywne	Negatywne	3:2	4:2	ogółem	Pozytywne	Negatywne	8:7	9:7
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1999	5.112	3.950	1.162	77,27	22,73	50.571.000	34.067.467	16.503.533	67,37	32,63
2000	6.553	5.236	1.317	79,90	20,10	69.789.951	45.939.487	23.850.464	65,83	34,17
I półr. 2001	2.776	2.226	550	80,19	19,81	36.232.528	25.639.491	10.593.037	70,76	29,24
razem	14.441	11.412	3.029	79,02	20,98	156.593.479	105.646.445	50.947.034	67,47	32,53

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

Tab. 3. Decyzje pozytywne, w rozbiu na poszczególne rodzaje ulg w latach 1999-2001 na przykładzie 67 gmin (kwoty w zł.)

Lata	Liczba decyzji pozytywnych								
	ogółem	odroczenie	% 3:2	rozłożenie na raty	% 5:2	umorzenie	% 7:2	zaniechanie poboru	% 9:2
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1999 r.	3.950	757	19,16	327	8,28	2.033	51,47	833	21,09
2000 r.	5.236	802	15,32	411	7,85	2.467	47,12	1.556	29,71
I półr. 2001 r.	2.226	515	23,13	251	11,28	1.328	59,66	132	5,93
razem	11.412	2074	18,17	989	8,67	5.828	51,07	2.521	22,09

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

Tab.4. Łączne kwoty udzielonych ulg, w rozbiu na poszczególne rodzaje ulg, w latach 1999-2001 na przykładzie 67 gmin (kwoty w zł).

Lata	Kwoty udzielonych ulg								
	ogółem	odroczenie	% 3:2	rozłożenie na raty	% 5:2	Umorzenie	% 7:2	zaniechanie poboru	% 9:2
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
1999	34.067.467	8.956.462	26,29	12.413.305	36,44	6.545.859	19,21	6.151.841	18,06
2000	45.939.487	14.075.114	30,64	14.037.280	30,55	10.868.071	23,66	6.959.022	15,15
I półr. 2001 r.	25.639.491	7.606.501	29,67	7.509.118	29,28	6.142.378	23,96	4.381.494	17,09
razem	105.646.445	30.638.077	29,0	33.959.703	32,14	23.556.308	22,30	17.492.357	16,56

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

Poniższa tabela przedstawia kwoty ulg udzielonych osobom fizycznym i prawnym w latach 1999-2001, na przykładzie 67 gmin.

Tab.5. Udzielone ulgi osobom fizycznym i osobom prawnym w rozbiu na poszczególne rodzaje ulg w latach 1999-2001 na przykładzie 67 gmin (kwoty w zł).

Wyszczególnienie	Kwota udzielonych ulg			%	
	ogółem	osobom fizycznym	osobom prawnym	3:2	4:2
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Odroczenie terminu płatności podatku	30.638.077	1.468.471	29.169.606	4,79	95,21
rozłożenie na raty zapłaty podatku lub zaległości podatkowej	33.959.703	2.485.794	31.473.909	7,32	92,68
umorzenie zaległości podatkowych	23.556.308	1.417.143	22.139.165	6,02	93,98
zaniechanie poboru	17.492.357	714.364	16.777.993	4,08	95,92

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

4. Podmiotowe przeniesienie własności rzeczy lub praw majątkowych na rzecz gminy, w zamian za należności podatkowe.¹⁸

¹⁸ Art. 66 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa. Jest to szczególny sposób wygasania należności podatkowych, umożliwiający podatnikowi optymalizację opodatkowania, w sytuacji braku płynności finansowej.

5. Opłaty audiencenckie, związane ze wzrostem wartości gruntu wskutek jego uzbrojenia. Opłata ta zawsze stanowi obciążenie podmiotu gospodarczego. Ważny jest zatem kompromis między fiskalizmem gminy, a możliwościami finansowymi podmiotu gospodarczego.

6. Aktualizacje opłat za użytkowanie wieczyste – stymulacyjny charakter tej opłaty polega na wyważeniu wysokości podwyżek, zaniechania podwyższania opłat lub stosowaniu obniżek.

7. Wysokość czynszów za najem i dzierżawę. Zwiększanie i zmniejszanie ich wysokości przynosi podobne skutki jak zmniejszanie i zwiększanie wysokości podatków i opłat.

8. Stawka procentowa, stanowiąca podstawę do naliczania opłaty pobieranej na mocy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym¹⁹. Zgodnie z jej zapisami w przypadku wzrostu wartości nieruchomości pozostającego w związku ze zmianą lub uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – zbycie takiej nieruchomości może być obciążone jednorazową opłatą pobieraną przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Aktywne wykorzystywanie powyższych instrumentów przez gminę pozwala pośrednio lub bezpośrednio wpływać na bieżące i inwestycyjne koszty funkcjonowania lokalnych podmiotów gospodarczych. Stymulacyjne oddziaływanie na rozwój lokalnego sektora MSP musi odbywać się kosztem wpływów budżetowych, które powinny być traktowane jako wydatki inwestycyjne. Efekty tych inwestycji powinny zaowocować rozwojem lokalnej przedsiębiorczości, bądź przyczynić się do pożądanych zmian gospodarczych cech lokalnych podmiotów gospodarczych.

Udzielane przez gminy ulgi powodują dwa rodzaje skutków:

- zmniejszają poziom dochodów gmin, bowiem trwale uszczuplają dochody budżetowe gminy (umorzenie i zaniechanie poboru),
- odraczają w czasie realizację dochodów podatkowych (odroczenie i rozłożenie na raty).

Równocześnie jednak skutkiem stosowania ulg jest najczęściej przetrwanie firm i ochrona miejsc pracy, co ma wpływ na wysokość wydatków na pomoc społeczną oraz na dochody gmin z udziałów w podatkach dochodowych.

W latach 1999 – I półrocze 2001 r. skutki udzielonych ulg polegających na umorzeniu i zaniechaniu poboru podatku wyniosły ogółem 41.048,7 tys. zł, co stanowiło 4,44% zrealizowanych dochodów z podatku od nieruchomości. Natomiast skutki udzielonych ulg polegających na odroczeniu i rozłożeniu na raty wyniosły ogółem 64.638,8 tys. zł, co stanowiło 6,99% zrealizowanych dochodów z tytułu podatku od nieruchomości.

Poniższa tabela przedstawia skutki finansowe udzielonych ulg w podatku od nieruchomości.

¹⁹ Art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 89 poz. 415 ze zm.).

Tab. 6. Skutki finansowe udzielonych ulg w latach 1999-2001 na przykładzie 67 gmin (kwoty w zł).

Lata	Dochody z podatku od nieruchomości	Umorzenie i zaniechanie poboru	Odroczenie i rozłożenie na raty	% 3:2	% 4:2
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1999 r.	333.892.428	12.697.700	21.369.767	3,80	6,40
2000 r.	363.045.455	17.827.093	28.112.394	4,91	7,74
I półr. 2001 r.	227.037.064	10.523.872	15.156.619	4,64	6,68
razem	923.974.947	41.048.665	64.628.780	4,44	6,99

Źródło: Informacja NIK o wynikach kontroli realizacji dochodów z podatku od nieruchomości przez gminy, nr ewid. 29/2002/P01/112/KAP DST – 41008/01, Warszawa 2002.

Obniżając fiskalne obciążenia podmiotów gospodarczych należy zachowywać równowagę między obciążeniami podatników a obowiązkami gminy, w zakresie obowiązku wykonywania ustawowych zadań własnych. Podatki i opłaty lokalne powinny cechować się stabilnością zasad opodatkowania i konsekwencją przyjętych rozwiązań polityki podatkowej. Chodzi o jasne i czytelne zasady stosowania preferencji podatkowych według przyjętych kryteriów, umożliwiających podatnikom długofalowe planowanie inwestycyjne. Należy pamiętać, iż bardziej szkodliwe na rozwoju lokalnego, są częste zmiany przepisów w zakresie preferencji fiskalnych, niż wyższe, ale stabilne zasady opodatkowania. Poprzez odpowiednio ustalone kryteria gmina dokonuje wsparcia tych podmiotów gospodarczych (kierunków rozwoju przedsiębiorczości), których charakter działania, przedmiot działania itd. są zgodne z planami rozwoju danej gminy i korzystne z punktu widzenia wzrostu długookresowej atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy.

Z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości lokalnej i poprawy konkurencyjności gospodarczej i inwestycyjnej danej gminy, kryteriami decydującymi o zastosowaniu danej formy preferencji mogą być:

- kryterium przedmiotu działania (preferencje udzielane są podmiotom zajmującym się określonym rodzajem działalności np. działalność handlowa, usługowa, agroturystyczna, związana z turystyką i rekreacją itp.);
- kryterium czasu działania (preferencje udzielane są nowo powstałym podmiotom gospodarczym);
- kryterium nowych miejsc pracy (preferencje stosowane są dla podmiotów tworzących nowe miejsca pracy. Dotyczyć to może zarówno nowo powstających podmiotów gospodarczych, jak i firm już istniejących i powiększających zatrudnienie);
- kryterium restrukturyzacji (preferencje stosowane są w przypadku kryzysu firmy, szczególnie istotnej i ważnej dla lokalnej gospodarki);

- kryterium wielkości (preferencje mogą być stosowane według kryterium wielkości firmy mierzonej ilością zatrudnionych pracowników, wartością sumy aktywów bilansu czy wartością rocznej sprzedaży netto dóbr, usług i wyrobów);
- kryterium lokalizacji (preferencje mogą dotyczyć firm o określonej lokalizacji przestrzennej);
- kryterium formy prawnej (preferencje dotyczą podmiotów gospodarczych o określonej formie prawnej);
- kryterium nakładów inwestycyjnych (preferencje stosowane są w stosunku do podmiotów o najwyższych nakładach inwestycyjnych, liczonych w stosunku do roku poprzedzającego rok zastosowania preferencji);
- kryterium lokalizacji przestrzennej (preferencje przyznawane są podmiotom dokonującym inwestycji na obszarach uznanych przez władze gminy za inwestycyjnie ważne – zgodnie z danym planie zagospodarowania przestrzennego).

Oczywiście wymienione kryteria można stosować łącznie, można wybierać niektóre z nich, tworząc swego rodzaju kombinacje różnych kryteriów z punktu widzenia rozwoju gospodarczego danej gminy.

Dochodowe instrumenty budżetowego oddziaływania gminy na rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjność gospodarczo-inwestycyjną gminy można rozpatrywać z punktu widzenia ich skuteczności i efektywności. Nie jest to jednak łatwe zadanie. Określenie skuteczności stosowanych przez gminę instrumentów podatkowych wymaga szczegółowej analizy skutków wywoływanych przez nie zmian zarówno w poszczególnych podmiotach gospodarczych, jak i w skali całej zbiorowości. Analiza tak nie zawsze jest możliwa, a ponadto jest bardzo kosztowana. Podobnie wiele trudności powoduje badanie stopnia efektywności. Obok właściwej diagnozy, konieczny jest ilościowy pomiar tych zidentyfikowanych zmian, które mają charakter jakościowy. Jest bardzo trudno dokonać kwantyfikacji korelacji pomiędzy znaczeniem dla rozwoju danej gminy np. ilości nowych pracowników zatrudnionych w danej firmie, pojawianie się nowej firmy itd.²⁰ Można jednak wskazać na badania skuteczności i efektywności oddziaływania władzy lokalnej na przedsiębiorczości i lokalną konkurencyjność gospodarczo-inwestycyjną.²¹

W sytuacji gdy gminy konkurują między sobą w zakresie przyciągania inwestorów, preferencje fiskalne mogą przesądzić o wyborze konkretnej gminy przez inwestora, spośród kilku mających podobne warunki.

²⁰ A.Sztando, *Konkurencyjność....*, op. cit., s. 153.

²¹ Za A.Sztando: P.Bochdziewicz, S.Borkowska, *Lokalna polityka na rynku pracy – na przykładzie województwa łódzkiego*, UŁ-ON-BEPiSP, Łódź 1995; M. Trojanek, *Oddziaływanie władzy lokalnej na efektywność przedsięwzięć inwestycyjnych*, AE w Poznaniu, Poznań 1994.

Aby proces fiskalnego oddziaływania na atrakcyjność gospodarczo-inwestycyjną gminy był skuteczny, władze lokalne muszą przestrzegać kilku zasad:²²

- regulacje gminne dotyczące ulg i zwolnień podatkowych muszą być podawane do publicznej wiadomości;
- regulacje te muszą cechować się stałością zasad;
- preferencje w systemie podatków i opłat muszą dotyczyć całych grup podatników, a nie wybranych podmiotów, a ich wprowadzanie powinno być uzasadnione poprawą życia mieszkańców i dobrem gminy;
- należy unikać zbyt częstego i nieuzasadnionego stosowania ulg uznaniowych, wszelkie ulgi i zwolnienia powinny być określone w formie uchwał rady gminy;
- uchwały w sprawach ulg i zwolnień podatkowych powinny być dobrze przemyślane, bowiem każda ich zmiana wprowadza chaos i niepewność decyzijną.

LITERATURA:

Bąk M., Grabowski M., Kulawczuk P., Nowicki N., Wargacki M., Wojnicka E., *Małe i średnie przedsiębiorstwa a rozwój regionalny*, wyd. PARP, Warszawa 2001;

Bieńkowski W., *Polityka przemysłowa jako metoda poprawy konkurencyjności* [w:] *Strategia rozwoju przemysłu Polsce na przełomie wieków*, ZN WSFiZ w Białymstoku, nr 3/2000

Bończek Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, wyd. Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1998;

Chesnais F., *Technical Co-operation Agreements between firms*, STI-Review, nr 4/1998

Gancarczyk J. (red.), *Przedsiębiorczość w polskiej transformacji. Opisy przypadków*, wyd. WSB-NLU, Nowy Sącz 2001;

Grosse T., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i jej wpływ na rozwój gospodarczy*, Warszawa 2000;

Karpińska-Mizielińska W., Smuga T., *Instytucje infrastruktury rynku w kreowaniu rozwoju regionalnego*, „Gospodarka Narodowa”, nr 11/1996

Mackiewicz M., Malinowska-Misiąg E., Misiąg W., Niedzielski A., Tomalak M., *Finansowe skutki przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, wyd. IBnGR, Warszawa 2003;

Prusek A., *Strategia rozwoju regionów w warunkach gospodarki rynkowej*, wyd. AE Kraków 1995;

Rozwój przedsiębiorczości. Przedsiębiorczość i inicjatywy lokalne, OECD, polskie wydanie FISE, Warszawa 1995;

²² Por.. E.Bończek Kucharczyk, K.Herbst, K.Chmura, *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, wyd. Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1998, s. 28.

Regional Assessment Report. Towards a Knowledge-Based Economy, United Nations Economic Commission for Europe. New York and Geneva 2002

Smallbone D., SMEs and Regional Economic Development: Developing a Policy Agenda, maszynopis powielony, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1994;

Suarez-Villa L., Entrepreneurship in the Space-Economy, „Revue d'Economie Regionale et Urbaine”, No 1/ 1987.

Sztando A., Konkurencyjność gospodarcza a kreowanie dochodów w gminnej polityce budżetowej [w:] Konkurencyjność miast i regionów, wyd. Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2001

Sztando A., Bochdziewicz P., Borkowska S., Lokalna polityka na rynku pracy – na przykładzie województwa łódzkiego, UŁ-ON-BEPiSP, Łódź 1995.

Uchwała nr 105 rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2000 r. w sprawie przyjęcia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2001-2006;

Trojanek M., Oddziaływanie władzy lokalnej na efektywność przedsięwzięć inwestycyjnych, AE w Poznaniu, Poznań 1994

Unia Europejska. Informator dla przedsiębiorców, Komitet Integracji Europejskiej, Warszawa 1999.

Wołowicz T., Skutki integracji z Unią Europejską dla jednostek samorządu terytorialnego (z uwzględnieniem gmin uzdrowiskowych), Biuletyn Stowarzyszenia Gmin uzdrowiskowych RP, nr 2-3/2003

Autor: dr Tomasz Wołowicz

Z ŻYCIA SGURP

FORUM POLSKO-WŁOSKIE

W dniach 6–7 maja 2004 r. w Krakowie odbyło się pierwsze po wejściu Polski do Unii Europejskiej Forum Polsko-Włoskie pod honorowym patronatem Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewody Małopolskiego Jerzego Adamika oraz Kazimierza Chrzanowskiego – posła na Sejm RP.

Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna jest trzecim etapem projektu pn. „Turystyka jako czynnik zrównoważonego rozwoju gospodarczego regionu Polski południowej” dofinansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Włoskiej, którego beneficjentem i partnerem strategicznym z ramienia Instytutu Turystyki w Krakowie zostało Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP. Forum Polsko-Włoskie jest uwieńczeniem kilkunastu wielomodułowych seminariów szkoleniowych, które współorganizowaliśmy na terenie Polski Południowej. Szkolenia prowadzone przez najlepszych praktyków i specjalistów włoskich pozwoliły na głębsze zapoznanie się z europejskim rynkiem turystycz-

Uczestnicy Forum Polsko-Włoskiego

Wystąpienie dra Tadeusza Burzyńskiego – Dyrektora Instytutu Turystyki w Krakowie podczas Forum

no-uzdrowiskowym i obowiązującymi unijnymi przepisami i standardami, o które zabiegają polskie ośrodki hotelowe i uzdrowiskowe.

Pierwszy dzień obrad odbywał się we Włoskim Instytucie Kultury w Krakowie i został poświęcony następującej tematyce: „Turystyka a Zatrudnienie – Bariery i Nowe Szanse”. Drugi dzień europejskich obrad odbywał się w Centrum Biurowym w Krakowie pod hasłem „Turystyka-Rozwój-Zatrudnienie”.

W spotkaniu udział wzięli: Kazimierz Chrzanowski – poseł na Sejm RP, Bogdan Podgórski – senator RP, Jadwiga Nowakowska – wicewojewoda Małopolski, Jan Golba - dyrektor generalny Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego i prezes SGU RP, Katarzyna Gądek - dyrektor wydziału promocji Urzędu Miasta w Krakowie, Krzysztof Król Łęgowski – starostwo Tatrzańskie w Zakopanem, Jan Walczak Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, Riccardo Laudadio – dyrektor Pangea, Giorgio Matto – ekspert rządu włoskiego oraz krajowy konsultant Włoskiego Zrzeszenia Uzdrowisk i Wód Leczniczych, Eugenio Cossu – przedstawiciel Parku Narodowego Asinara w Sardynii, Adolfo Urso – wice-minister przemysłu rządu włoskiego oraz liczni przedstawiciele branży turystycznej z Polski i Włoch, wykładowcy włoscy, polscy, uczestnicy kursów oraz przedstawiciele samorządów terytorialnych z Polski, uczelnie oraz ośrodki szkoleniowe.

Poniżej zamieszczamy referaty, które zostały zaprezentowane podczas obrad:

Jan Golba – prezes SGU RP „Uzdrowiska szansą rozwoju lokalnego i regionalnego w Zjednoczonej Europie”

Paolo Pavan – ekspert AIEST „Kierunki rozwoju przemysłu turystycznego w Europie – Konsekwencje dla Polski”.

Jan Golba
*Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP*

Uzdrowiska szansą rozwoju lokalnego i regionalnego w Zjednoczonej Europie.

Szanowni Państwo!

Nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie na skutek rozwoju wysokotechnologicznych branż gospodarczych wiele osób bezpowrotnie traci pracę. Dlatego usilnie poszukuje się możliwości dywersyfikacji zatrudnienia w obszary gdzie stosunkowo szybko i łatwo można stworzyć nowe miejsca pracy.

W oficjalnych dokumentach Unii Europejskiej (Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Komitetu Społeczno-Ekonomicznego i Komitetu Regionów) wskazuje się na turystykę jako ten sektor gospodarki, który ma najlepsze perspektywy rozwoju.

Prognozy analityków tej branży gospodarczej wskazują, na stały wzrost turystyki w Europie i na wskaźnik tego wzrostu zdecydowanie wyższy niż przeciętny wzrost ekonomiczny.

Dokumenty unijne mówią, że jest to wynik globalnego wzrostu ekonomicznego i łąiąącego się z nim wzrostu aktywności „wolnego czasu” oraz świadomość „społecznego” znaczenia rekreacji i wypoczynku.

Analizując wskaźniki demograficzne Europy analitycy twierdzą, że zmiany w strukturze demograficznej będą miały poważny wpływ na turystykę i lecnicstwo uzdrowiskowe.

Zakłada się, że do 2020 roku populacja w wieku powyżej 65 lat wzrośnie o 17 milionów w porównaniu z dniem dzisiejszym i cieszyć się ona będzie lepszym zdrowiem i dłuższym życiem niż poprzednia generacja.

Analitycy przekonują, że ludzie w przekroju wiekowym 50-65 lat, którzy generalnie są wyzwoleni ze ścisłych obowiązków rodzinnych, są bardziej mobilni i z reguły w dobrej pozycji finansowej, przez co stają się niezwykle ważni dla rynku turystycznego.

Wraz ze wzrostem turystyki, zachodzić także będzie zmiana w oczekiwaniach co do preferencji turystów w zakresie oferowanych im usług.

Wydaje się, że coraz większego znaczenia nabierać będą nie tylko typowe usługi turystyczne, ale też usługi klasycznego lecnictwa uzdrowiskowego, jak też typu well-

ness, beauty, spa, modern health. Na te usługi pojawiło się ogromne zapotrzebowanie, a na rynku europejskim z powodzeniem funkcjonują tzw. „centra usługowe” oferujące szeroką gamę wszelkiego rodzaju usług w danej miejscowości.

I w tym momencie zadać sobie należy pytanie, – jak polskie uzdrowiska przygotowane są na te europejskie wyzwania? Czy są w stanie konkurować z uzdrowiskami europejskimi? Czy są w stanie wzbogacić istniejącą na europejskim rynku bardzo bogatą ofertę usług leczniczych oferowanych w uzdrowiskach niemieckich, szwajcarskich, austriackich, czeskich, węgierskich?

Bardzo zróżnicowany jest szczebel rozwoju gospodarczego poszczególnych państw europejskich i poziom życia ich mieszkańców. Bardzo różna jest polityka socjalna państw, a także bardzo różnie rozłożone są akcenty w kształtowaniu polityki zdrowotnej.

Zasadniczo różniące się między sobą, są też zastosowane rozwiązania w zakresie finansowania leczenia uzdrowiskowego, opierającego się bądź to o środki finansowe państwa, bądź to o środki towarzystw ubezpieczeniowych, ubezpieczeń społecznych czy też licznych kas chorych (państwowych i prywatnych).

Niewątpliwie cechą wspólną występującą we wszystkich państwach europejskich, w tym także w państwach po transformacji ustrojowej, jest stopniowe odchodzenie od pełnego finansowania leczenia uzdrowiskowego przez sferę budżetową państwa, a także przez inne podmioty zajmujące się dotąd finansowaniem leczenia uzdrowiskowego.

Nie bez znaczenia dla tych porównań, pozostaje też definicja usług czy świadczeń uzdrowiskowych, która w klasycznym polskim ujęciu, występuje jedynie w państwach byłego bloku wschodniego oraz na terenie Niemiec, Szwajcarii i Austrii oraz częściowo Francji.

Jednakże coraz częściej klasyczne pojęcie leczenia uzdrowiskowego ustępuje w uzdrowiskach europejskich (także w Niemczech, Austrii, Czechach, Węgrzech) tzw. usługom zdrowotnym nazywanym Public Health typu Fitness, Wellness, Beauty traktowanym jako kompleks odnowy biologicznej, rekreacji i sportu.

Bardzo interesująco przedstawia się mapa geograficzna i liczebność uzdrowisk.

Pod względem liczebności **najwięcej jest uzdrowisk w Rosji**, bo aż 3055. Kolejne miejsca zajmują Niemcy – ok.330 uzdrowisk, Włochy – 300 uzdrowisk, Hiszpania – 128 uzdrowisk, Francja 107 uzdrowisk, Portugalia – 44, Polska – 43, Węgry – 32 uzdrowiska, Czechy – 30 uzdrowisk, Słowacja – 21, Szwajcaria – 21, Luksemburg – 19, Holandia – 18, Grecja – 16, Słowenia – 15, Belgia – 12, Wielka Brytania – 12 uzdrowisk, Austria – 11.

Te cyfry poza wieloma innymi kwestiami, po części obrazują nam także, jakie jest lub było nastawienie poszczególnych państw do kwestii związanych z lecnictwem uzdrowiskowym. Jak rozbudowane są tam systemy socjalne, ubezpieczeniowe i systemy opieki zdrowotnej.

Jaką rolę odgrywają uzdrowiska europejskie w rozwoju gospodarczym i społecznym poszczególnych państw? Czy są to jedynie podmioty realizujące

określone usługi zdrowotne na danym terenie, czy są to być może ponadregionalne ośrodki aktywizujące rozwój gospodarczy i społeczny określonego obszaru.

Uzdrowiska europejskie przeszły zasadniczo różną historycznie drogę swojego rozwoju gospodarczego i funkcjonalnego. Ich wspólną cechą jest jednak to, że zawsze były miejscem leczenia w oparciu o naturalne surowce lecznicze lub klimat.

Najstarsze powstawały ponad 2000 lat temu, a podstawą ich funkcjonowania były przede wszystkim lecznicze i zwykłe wody termalne.

W różnych okresach historycznego rozwoju, odzwierciedlały one typową dla danego czasu i miejsca kulturę zdrowotną społeczeństwa i poziom rozwoju medycznego. Także i dziś jak już wcześniej wspomniałem, ten czynnik odgrywa podstawową rolę w funkcjonowaniu uzdrowisk, choć coraz częściej zastępuje go specyficzna terapia nie mająca nic wspólnego z tradycyjnym pojmowaniem leczenia uzdrowiskowego, bo jest sztucznie stworzona ręką człowieka, a nie przyrody i opiera się nie o surowce i zasoby, a jedynie na współdziałaniu z nimi w procesie odnowy biologicznej.

Generalnie rzecz ujmując, **w Europie funkcjonuje dziś zarówno lecznictwo uzdrowiskowe w klasycznym pojęciu oraz „turystyka uzdrowiskowa” powiązana z lecznictwem uzdrowiskowym** i działająca na jego bazie, ale wykazująca wiele cech odrębnych.

Ta ostatnia wykazuje niesamowitą dynamikę rozwoju, podczas gdy typowe lecznictwo uzdrowiskowe przeżywa dziś głęboki kryzys, choć nie można g

o utożsamiać z ogólną kondycją poszczególnych uzdrowisk. Przyczyn tego zjawiska jest oczywiście bardzo wiele, ale podstawową przyczyną jest zapewne postęp nauk medycznych, ograniczenie źródeł finansowania lecznictwa uzdrowiskowego i szybkie tempo życia, które nie pozwala na „długie kuracje u wód”.

Prawo uzdrowiskowe

Jak wiemy, największym polskim mankamentem, jest nie dostosowane do obecnych społeczno-gospodarczych wymogów prawo uzdrowiskowe.

Obowiązująca do dziś „ustawa o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym z 1966 r.” przyjęta w zupełnie odmiennych warunkach ustrojowych i gospodarczych Państwa, stanowi obecnie przeszkodę nie tylko w rozwoju uzdrowisk, ale nawet w bieżącym ich funkcjonowaniu. Choć w otaczającym nas świecie wszystko się zmieniło, u nas w dalszym ciągu to Minister Zdrowia decyduje np. o kształcie dachu na budynku mieszkalnym w uzdrowisku i wyraża zgodę na dobudowę balkonu. W dalszym ciągu inwestorzy muszą przejść przez gehennę uzgodnień swoich inwestycji i nierzadko tracą ochotę na ich realizację lub obciążają zarzutami administrację gminną za rzekomą nieudolność czy niechęć do inwestorów.

A jak ta sytuacja wygląda w krajach Unii Europejskiej?

Prawie we wszystkich krajach europejskich istnieją ustawy krajowe, regulujące kwestie tworzenia i funkcjonowania uzdrowisk pod względem prawnym i ekonomicznym.

Są to albo przepisy ogólne odnoszące się do całego systemu ochrony zdrowia, albo przepisy szczególne, regulujące jedynie kwestie kreowania uzdrowisk i ich funkcjonowania, klasyfikację uzdrowisk, norm i standardów leczniczych, a także wspierania ich rozwoju.

Najbardziej rozbudowane i kompleksowo regulujące sprawy uzdrowisk prawo posiadają Niemcy, gdzie poza ogólną ustawą odnoszącą się do norm i standardów leczniczych, sprawy uzdrowisk uregulowane są przez ustawodawstwo poszczególnych landów. Nie jest jednak prawdą twierdzenie, że każde państwo europejskie ma aktualnie zmodyfikowany system prawny regulujący kwestie funkcjonowania uzdrowisk, czy też związanych z nimi branż jak np. eksploatacja wód leczniczych.

We Francji sprawy koncesji na eksploatację wód leczniczych reguluje jeszcze rozporządzenie królewskie z 18 czerwca 1823 roku dot. Policji wód mineralnych i rozporządzenie z 28 stycznia 1860 r. dotyczące nadzorowania eksploatacji źródeł. Prawo to oczywiście uzupełniają nowe przepisy, bo trudno byłoby sobie nawet wyobrazić aby sprawy uzdrowiskowe we francuskich uzdrowiskach regulowało XIX – o wieczne prawo.

Oczywiście tak nie jest i sprawy rejestracji uzdrowisk, wydawania zezwoleń na ich funkcjonowanie, wspierania inwestycji uzdrowiskowych, odrębności ustroju finansowego gmin uzdrowiskowych, ustalanie wspólnych taryf odpłatności za zabiegi regulują przepisy wydane w latach 90-tych.

Oczywiście nie sam system prawny jest ważny, ale ważne jest to co ten system zawiera w zakresie funkcjonowania uzdrowisk. We Francji, Austrii, Niemczech, Hiszpanii i Szwajcarii w przepisach ogólnych odnoszących się do funkcjonowania całej gospodarki narodowej znajdują się stosowne fragmentaryczne lub systemowe odniesienia do uzdrowisk i miejscowości uzdrowiskowych i są ustalone określone reguły wsparcia inwestycji uzdrowiskowych. Te reguły zależą przede wszystkim od tego jaką wagę do funkcjonowania uzdrowisk przykładają poszczególne kraje.

Najbardziej rygorystyczne prawo w zakresie spełniania określonych wymogów przez miejscowości posiadające status uzdrowiska posiadają Szwajcarzy, Niemcy i Austriacy. Dzięki temu zewnętrzne otoczenie uzdrowisk oraz przestrzeganie procedur leczniczych, osiąga tam ponadprzeciętny standard. Przy ocenie kurortów bierze się tam pod uwagę nie tylko lecznicze zasoby naturalne, ale też:

- klimat,
- czystość powietrza,
- stan środowiska naturalnego,
- stan infrastruktury leczniczej,
- stan infrastruktury komunalnej,
- standard bazy hotelowej,
- warunki ekologiczne,
- możliwości komunikacyjne,
- poziom infrastruktury około-uzdrowiskowej

System finansowania infrastruktury uzdrowiskowej w uzdrowiskach europejskich

Jest rzeczą oczywistą, że w Europie nie ma i być nie może jednolitego systemu prawnego, finansowego wspierania inwestycji uzdrowiskowych i około-uzdrowiskowych.

Praktycznie każde państwo europejskie posiada swój system wspierania inwestycji w uzdrowiskach, który uzależniony jest od możliwości finansowych państwa, roli i znaczenia lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki w danym kraju, a także od przyjętej strategii rozwoju regionalnego.

W niektórych państwach nie ma w ogóle żadnego jednolitego systemu wspierania uzdrowisk w tym zakresie, a inwestycje wspiera się segmentowo.

Np. w jednym państwie nacisk kładzie się na ekologię i wspiera się wszelką aktywność uzdrowisk w tym zakresie, w innych najważniejszą sferą finansowego wspierania inwestycji jest dogodna komunikacja, a jeszcze w innych obiekty sportowe i rekreacyjne.

W miarę spójny system wspierania rozwoju uzdrowisk mają Szwajcarzy, Niemcy i Austriacy, stąd też w tych uzdrowiskach można zauważyć dobrze rozwiązane dojazdy, w miarę blisko przebiegające autostrady i lotniska, parkingi zaporowe, obwodnice, tunele ale też pełną infrastrukturę ekologiczną i tzw infrastrukturę około-uzdrowiskową. W innych państwach np. we Francji wybiera się wyselekcjonowane programy publiczne i udziela im finansowego wsparcia na szczeblu regionu i państwa. W realizacji tych programów coraz częściej uczestniczy też Unia Europejska. Są to kompleksy rekreacji wodnej, baseny termalne, obiekty sportowe i rekreacyjne, stacje narciarskie, parki zdrojowe itp. a więc przedsięwzięcia uatrakcyjniające pobyt turysty i kuracjusza, ale też tworzące miejsca pracy w uzdrowisku i w otoczeniu miejscowości uzdrowiskowej. Na pomoc finansową mogą także liczyć centra kultury, informacji turystycznej, systemy rezerwacji miejsc realizujące zadania publiczne.

O ile bezpośrednia pomoc finansowa dla uzdrowisk jest ściśle reglamentowana, zdefiniowana i obwarowana wieloma warunkami, o tyle ustawodawstwa państw europejskich wprowadzają szereg rozwiązań prawnych pozwalających na pozyskanie dodatkowych dochodów dla miejscowości uzdrowiskowych mających zrekompensować albo utracone dochody z tytułu ograniczeń w rozwoju, albo zabezpieczyć środki na realizację specyficznych zadań uzdrowiskowych, które nieznane są innym miejscowościom.

Współczesne ustawodawstwo państw europejskich dostrzega także specyfikę gmin uzdrowiskowych i gmin górskich i w sposób odmienny od pozostałych gmin reguluje zarówno ich kwestie ustrojowe, jak też finansowe. Wśród form rekompensujących bariery rozwojowe i zabezpieczających środki na realizację specyficznych zadań, a także zachęcających do utrzymania i tworzenia uzdrowisk wyróżnić należy:

- dotacje celowe na realizację infrastruktury uzdrowiskowej i komunalnej spełniającej zaostżone wymogi w zakresie środowiska naturalnego,
- prawo do wprowadzania miejscowego podatku turystycznego, lub taksy kuracyjnej,
- podatek od drugiego mieszkania,

- zwiększone udziały w dochodach podatkowych,
- preferencyjne kredyty na budowę infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i uzdrowskiej,
- wprowadzanie ulg w podatku dochodowym w przypadku realizacji preferowanych w uzdrowsku inwestycji itd.

Ten system finansowego wspierania rozwoju uzdrowsk nie jest jednolity w całej Europie. Zależy on przede wszystkim od pozycji jaką przypisuje się uzdrowskom w gospodarce i polityce społecznej. Tam gdzie turystyka uzdrowskowa jest znaczącym czynnikiem w rozwoju kraju czy instrumentem polityki socjalnej państwa, tam liczba zachęt i preferencji jest duża. Tam gdzie uzdrowska walczą o swoją pozycję, liczba form wspierania uzdrowsk jest stosunkowo mała.

Struktura własnościowa uzdrowsk europejskich

Niebagatelny wpływ na to, ma oczywiście stan własnościowy uzdrowsk i systemowa dostępność społeczeństwa do leczenia uzdrowskowego.

W Europie uzdrowska są w **80% własnością prywatną** lub mieszaną publiczno-prywatną. Zaledwie **10% to uzdrowska państwowe**, a pozostałe **10% to uzdrowska komunalne**.

W Polsce struktura własnościowa podmiotów prowadzących lecznictwo uzdrowskowe przedstawia się następująco:

- 48% znajduje się w rękach Skarbu Państwa (są to uzdrowskowe spółki akcyjne S.P.),
- 19% należy do związków zawodowych,
- 18% należy do zakładów pracy o różnym statusie własnościowym, ale przeważnie z przewagą udziałów S.P.,
- 12% należy do dawnych branżowych służb zdrowia PKP, MON, MSW i A,
- 3 % znajduje się w rękach prywatnych (w tym Nałęczów)

Przypomnijmy, że przed wojną w Polsce **2 uzdrowska stanowiły tzw. dobro ogólnonarodowe** (Zakopane, Zaleszczyki), **sześć uzdrowsk stanowiło własność państwową** (Krynica, Busko, Ciechocinek, Druskienniki, Szkoło, Birkut), **pięć własność komunalną** (Delażyn, Piwniczna, Muszyna, Inowrocław, Otwock) a **pozostałe 80% własność prywatną** lub mieszaną.

Czesi i Słowacy przeszli w uzdrowskach przez proces tzw. prywatyzacji kuponowej, a Węgrzy całkowicie sprywatyzowali uzdrowska przechodząc przez system tzw. sieci (sieć hoteli). We wschodnich Niemczech uzdrowska zostały sprywatyzowane przez proces komunalizacji z przeznaczeniem uzyskanych dochodów z ich sprzedaży na podwyższenie standardu infrastruktury około-uzdrowskowej. Całkowicie sprywatyzowano uzdrowska belgijskie i angielskie oraz hiszpańskie. W Belgii i Anglii prywatyzacja doprowadziła do zaniechania prowadzenia przez nowych właścicieli działalności uzdrowskowej, jako nieopłacalnej i przekształcenia uzdrowsk w miejscowości turystyczne z szerokim programem odnowy biologicznej.

Jak z tego widać, każdy kraj ma w zakresie własności uzdrowisk i dojścia do niej swoje odrębne doświadczenia.

Sposób finansowania leczenia uzdrowiskowego w uzdrowiskach europejskich nie jest przedmiotem niniejszego wystąpienia, ale wspomnę, że w Europie Kasy Chorych, Towarzystwa Emerytalne, Towarzystwa Ubezpieczeniowe, Zakłady Ubezpieczeń wszędzie dopłacają do kosztów leczenia sanatoryjnego. Natomiast dziś poza Polską, nie ma już w Europie kraju, gdzie finansowanie leczenia uzdrowiskowego byłoby w 100% zabezpieczone przez Państwo. Ale też koszt leczenia w uzdrowiskach europejskich z wielu powodów jest stosunkowo wysoki. Nie dziwi więc, że szuka się rozwiązań pozwalających na zwiększenie udziału własnego kuracjusza w kosztach leczenia.

Nawet w Niemczech gdzie do niedawna kasy chorych i instytucje ubezpieczeniowe pokrywały 100% kosztów leczenia i pobytu, dziś pokrywają w 100% tylko koszty samego leczenia, a koszty pobytu i wyżywienia pokrywa się w 85–90%. Francuskie instytucje ubezpieczeniowe i kasy chorych pokrywają w 100% tylko koszty leczenia, a koszty pobytu i wyżywienia (jeżeli nie jest to dieta) pokrywa kuracjusz. W Szwajcarii koszt leczenia pokrywany jest w 100%, a koszt pobytu w ok. 65%. Są kraje, które stosują tzw. standardowe ceny zarówno za pobyt jak i za leczenie. To co zrealizowane jest ponad obowiązujący standard, kuracjusz pokrywa samodzielnie.

Ponieważ udział finansowy kuracjusza w kosztach kuracji wciąż wzrasta, w wielu krajach wprowadzono system dopłat i pokrywania udziałów ciężących na kuracjuszu przez różnego rodzaju instytucje. Dopłaty te przyznaje się szczególnie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Geografia wyjazdów na leczenie

Bardzo ciekawie prezentuje się geografia wyjazdów na kurację uzdrowiskową, która może dostarczyć interesujących informacji o tym czy polskie uzdrowiska są w stanie konkurować z uzdrowiskami europejskimi i jaki może być kierunek ekspansji naszych uzdrowisk.

Analizując tą geografie szybko można dojść do wniosku, że leczenie uzdrowiskowe kieruje się zupełnie innymi prawami niż turystyka, czy nawet turystyka uzdrowiskowa.

Otóż w lecznictwie uzdrowiskowym obowiązuje niepisana zasada, że Francuz leczy się we Francji, Włoch we Włoszech, Austriak w Austrii, a Niemiec w Niemczech. Nie jest to jakiś specjalny patriotyzm, ale czysty pragmatyzm podyktowany stroną finansową i dostępnością informacyjną o walorach leczniczych i turystycznych własnych uzdrowisk.

Tą niepisaną zasadę łamią trochę Niemcy, którzy z wielu powodów w tym także regresu na rynku ubezpieczeniowym coraz częściej korzystają z leczenia w uzdrowiskach zagranicznych, szczególnie na zasadach komercyjnych. Jednakże ogólnie rzecz ujmując, typowe lecznictwo uzdrowiskowe realizowane w uzdrowiskach innych państw, nie jest przedmiotem szczególnego zainteresowania społeczeństwa kraju posiadającego swoje uzdrowiska. Wyjątkiem mogą tu być jedynie Belgowie i Anglicy nie posiadający własnych uzdrowisk.

W tym stanie rzeczy, wydawać by się więc mogło, że nasze oczekiwania dotyczące uaktywnienia polskich uzdrowisk po wejściu do Unii Europejskiej są całkowicie bezzasadne i pozbawione racjonalnych przesłanek. Ale czy tak jest w rzeczywistości? Myślę, że odpowiedź na to pytanie może nam dać oferta cenowa i wartość merytoryczna usługi leczniczej polskich uzdrowisk. A ta jak na razie, jest konkurencyjna w stosunku do wszystkich uzdrowisk zachodnioeuropejskich. Ale ta szansa nie będzie trwać wiecznie. Ona będzie trwać tak długo jak długo będziemy konkurencyjni cenowo i jakościowo w stosunku do doskonale wyposażonych uzdrowisk zachodnioeuropejskich.

Póki co tylko nieliczne polskie uzdrowiska są w stanie konkurować w zakresie turystyki zdrowotnej, ale prawie wszystkie polskie uzdrowiska są w stanie konkurować pod względem klasycznego leczenia uzdrowiskowego, które jak to już powiedziałem na początku, w wielu krajach europejskich stało się formą zanikającą nie ze względu na brak potrzeb, ale ze względu na bardzo wysokie koszty tego leczenia.

Zapytać należy więc, na kogo możemy liczyć w polskich uzdrowiskach zarówno jeżeli chodzi o lecznictwo uzdrowiskowe jak i na turystykę uzdrowiskową.

Przede wszystkim musimy liczyć na kuracjusza i turystę krajowego, choć nie możemy nie wykorzystać tej szansy jaka rodzi się przy wejściu do Unii Europejskiej i spróbować zwiększyć obłożenie naszych obiektów uzdrowiskowych i turystycznych dzięki stosowaniu niższych cen i wysokiej jakości usług. To jest olbrzymi atut, ale będzie on wykorzystany jedynie wtedy, kiedy na rynkach europejskich przeprowadzimy agresywną kampanię reklamową. Będzie on wykorzystany wtedy kiedy polskie sanatoria, domy wczasowe, pensjonaty i hotele poza rzeczywistym świadczeniem usług na najwyższym poziomie otrzymają także ich formalne potwierdzenie w postaci międzynarodowych norm jakościowych ISO i HACCAP.

Szanowni Państwo!

Przez Europę w ostatnich latach w sektorze uzdrowiskowym przebiegła fala prywatyzacji. Sektor uzdrowiskowy z ponadregionalnych centrów leczenia, turystyki i kultury spełniających ważną ogólnospołeczną funkcję, stał się takim samym sektorem gospodarczym jak inne branże.

Nowi właściciele nie patrzą już na uzdrowiska jako na systemy opieki zdrowotnej w których wszystko uzależnione jest od Państwa, ale traktują je jak przedsiębiorstwa nastawione na zysk. Stąd tak liczne przekształcenia funkcjonalne uzdrowisk w centra rozrywki, urody, zdrowia i rekreacji. Stąd odchodzenie od klasycznych form leczenia uzdrowiskowego i zamienianie go na Wellness, Fitness, Beauty, Spa.

Dzisiejsze uzdrowiska oferują poza leczeniem uzdrowiskowym najbardziej wyrafinowane formy odnowy biologicznej i spędzania wolnego czasu.

Klimat morski niemalże z każdego zakątka świata jest dziś dostępny w komorze relaksującej w uzdrowisku położonym w górach. Rekreacja wodna, komory lecznicze krio, jaskinie solne, talasoterapia bez morza, dawki światła słonecznego w ciągu kilku minut przebywania w komorach relaksujących zastępującego zapotrzebowa-

nie codzienne czy inne nowinki odnowy biologicznej człowieka, są dziś dostępne w większości uzdrowisk europejskich.

Dopełniają je centra rozrywki, doskonale utrzymana infrastruktura turystyczna i około-uzdrowiskowa i odpowiedni status marketingowy miejscowości.

My na te nowinki jeszcze się żyjemy. Mówimy, że jest to zatracenie charakteru uzdrowisk i utrata funkcji do której są powołane. Ale życie, a więc rynek staje się coraz bardziej wymagający i polskie uzdrowiska także sięgają po te nowinki i budują nową ofertę.

Spójrzmy dziś na Karlowe Vary, Baden-Baden, Visbaden, St. Moritz, Hajduszo-Boslo, Vichy i zadajmy sobie pytanie czy na takiej mapie jest miejsce dla uzdrowisk polskich? Czy jesteśmy konkurencyjni w stosunku do uzdrowisk europejskich? I w czym jesteśmy konkurencyjni?

Jakie są nasze szanse po wejściu do Unii Europejskiej?

Jak już wcześniej wspomniałem w Unii Europejskiej nie ma jednolitej polityki odnoszącej się do uzdrowisk, a nawet do turystyki.

Te dziedziny należą do kompetencji państw członkowskich. Unia Europejska nie dysponuje też specjalnym budżetem który byłby przeznaczony na wsparcie bezpośrednich działań w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki. Jednakże bardzo wiele działań pośrednich w lecznictwie uzdrowiskowym i turystyce otrzymuje wsparcie w ramach programów europejskich realizowanych w innych dziedzinach.

Sektor uzdrowiskowy i turystyczny w Polsce, to sektor małych przedsiębiorstw, które mogą korzystać z unijnych środków w ramach pomocy dla małych przedsiębiorstw.

Sektor uzdrowiskowy i turystyczny to także ochrona środowiska naturalnego, transportu, bezpieczeństwa konsumentów, a więc powiązanie z tymi dziedzinami na które w Unii Europejskiej przeznaczają się bardzo dużo środków pomocowych.

Największymi źródłami finansowania lokalnych przedsięwzięć z zakresu turystyki, ochrony środowiska naturalnego, reorientacji zawodowej, wspierania przedsiębiorczości ze środków Unii Europejskiej są Fundusze Strukturalne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej.

Czy skorzystają z nich polskie uzdrowiska tak jak skorzystały hiszpańskie czy korzystają niemieckie, to już odrębne zagadnienie.

Najgorsze byłoby to, gdyby w polskich uzdrowiskach nie dostrzeżono olbrzymiego potencjału rozwoju gospodarczego regionu czy lokalnych miejscowości. **Gdyby tylko w sposób werbalny zadeklarowano chęć wsparcia ich rozwoju. Gdyby w strategiach rozwoju lokalnego czy regionalnego tylko werbalnie zapisano priorytet rozwoju tego sektora, a nie uczyniono by nic aby on się faktycznie rozwinął.**

Polskie uzdrowiska są w stanie przez pewien czas konkurować z uzdrowiskami europejskim, a ze względu na niskie ceny swoich usług są w stanie wypełnić istniejącą niszę rynkową w zakresie klasycznego leczenia uzdrowiskowego. To olbrzymia szansa polskich uzdrowisk. To olbrzymia szansa na uruchomienie tysięcy miejsc pracy. Jeżeli jednak chce-

my istnieć na rynku europejskim w dłuższym okresie czasu i konkurować z uzdrowiskami europejskimi musimy w sposób zdecydowany poszerzyć ofertę polskich uzdrowisk i zainwestować w infrastrukturę około uzdrowską i około turystyczną. Bez niej nasze uzdrowiska przestaną się liczyć na drapieżnym europejskim rynku.

Trzeba też pamiętać o tym, że miejscowości uzdrowskie posiadają dużo więcej atutów niż inne miejscowości turystyczne, które próbują dopiero wchodzić na turystyczny rynek.

W uzdrowiskach nie trzeba budować nowej oferty, ale wzbogacić ją i poszerzyć. To jest dużo tańsze niż budowanie oferty od podstaw, czy też wypromowanie nowej miejscowości.

Warto o tym pamiętać przy tworzeniu różnego rodzaju strategii rozwoju.

Warto pamiętać szukając możliwości zaktywizowania gospodarczego regionu, że uzdrowiska posiadają olbrzymi potencjał w postaci:

- utrwalonego przez lata wizerunku uzdrowiska jako obszaru ekologicznie czystego,
- bazy hotelowej,
- znakomitej bazy leczniczej,
- nowoczesnej i wciąż wzbogacanej nowinkami bazy odnowy biologicznej,
- zasobów naturalnych w postaci znakomitych i unikatowych wód leczniczych i klimatu,
- infrastruktury turystycznej, uzdrowskiej, rekreacyjnej i sportowej, o wyższym standardzie niż w innych miejscowościach turystycznych

To są atuty z którymi możemy spokojnie funkcjonować na uzdrowskim i turystycznym rynku europejskim.

Paolo Pavan
Ekspert AEIST

Kierunki rozwoju przemysłu turystycznego w Europie; konsekwencje dla Polski

W polskiej gospodarce branża turystyczna odgrywa istotną rolę, zaś jej możliwości mogą szybko wzrastać, jeżeli pójdzie drogą rozwoju wytyczoną w ciągu ostatnich lat przez Unię Europejską, w dziedzinie ekonomicznej i politycznej. Dostrzegając zasadniczą rolę, jaką odgrywa turystyka na całym kontynencie, spróbujemy wyróżnić podstawowe punkty, wokół których koncentrują się zasoby, zarówno z punktu widzenia finansowania ekonomicznego, jak i z punktu widzenia zrównoważenia administracyjno-kierowniczego. Wiele jest rozmaitych trudności, wynikających z różnic rozwoju wewnętrznego w poszczególnych państwach członkowskich, tym niemniej poprzez indywidualny i szczegółowy program da się przewidzieć zasadniczy i istotny wzrost jakości usług turystycznych, a w konsekwencji globalną poprawę stanu gospodarki w poszczególnych krajach.

Polska jest geograficznie położona w sercu kontynentu europejskiego, pomiędzy dwiema ekonomicznymi potęgami jakimi są Rosja i Niemcy: rozwój rynku turystycznego jest zatem stymulowany i wspomagany przez korzystne położenie geograficzne. Opierając się na rosnącej stabilności gospodarczo-politycznej kraju i jego wejściu 1 maja 2004 do grona państw członkowskich Unii Europejskiej, należy konkretnie założyć zasadniczy wzrost wolumenu polskich usług turystycznych, co nie pozostanie bez pozytywnego wpływu na gospodarkę całego kraju.

Główne punkty, na które Unia Europejska kładzie największy nacisk, są następujące:

1. Ułatwianie wymiany i rozpowszechnienia informacji, w szczególności poprzez nowe technologie.
2. Skoncentrowanie się na poprawie jakości kształcenia zasobów ludzkich w celu spotęgowania kompleksowych zdolności przemysłu turystycznego.
3. Poprawa jakości usług turystycznych.
4. Propagowanie ochrony środowiska i wspieranie rozwoju tejsze w turystyce.
5. Właściwe kierowanie w początkowym okresie i postępujące wykorzystywanie informacji i technologii komunikacyjno-informacyjnych (ICT) w branży.

Europa jest pierwszym celem turystyki światowej oraz głównym obszarem pochodzenia turystyki międzynarodowej. Szczególnie godne uwagi są dane mówiące o tym, że 80% europejskich firm turystycznych są to firmy małe i średnie. W najbliższych latach przewiduje się znaczny wzrost przyjazdów turystycznych z całego świata na kontynent europejski, co nie pozostanie bez dobroczynnego wpływu na wzrost zatrudnienia przewidywany na poziomie 15% w ciągu najbliższych dziesięciu lat. Do niedawna brak podstawy prawnej (Konstytucji europejskiej), która wyraźnie brałaby pod uwagę również branżę turystyczną, powodował brak możliwości stworzenia odpowiedniej linii bilansowej i wyostrzał trudności już obecne w scenariuszu europejskim a dotyczące określenia i przyjęcia instrumentów wspólnego programowania.

Dla Europy turystyka pozostaje branżą kluczową, ponieważ Stary Kontynent stanowi silną atrakcję, dzięki swojej historii, swojej przyrodzie i kulturze: Europa pozostanie zatem głównym celem turystycznym w kategoriach globalnych. Konsolidacja i rozwój turystyki muszą jednak przebiegać w perspektywie odpowiedniego zrównoważenia, z zachowaniem integralności kulturowej i środowiskowej obszaru, w każdym państwie członkowskim. Unia Europejska wskazuje jako drogę do realizacji turystyki opartej na zrównoważeniu społecznym, środowiskowym i gospodarczym to co nazywamy odpowiedzialnością w działalności turystycznej. Oznacza ona takie działania na rzecz turystyki, które uwzględniając rozmaite interesy Krajów i stosując strategiczne sposoby kierowania relacjami pomiędzy stronami przynoszą korzyści zarówno firmom jak i wspólnotom, w ramach których działania te mają miejsce. To implikuje wzrost konkurencyjności, dowartościowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, poziom życia dostosowany do oczekiwań turystów, poprawę jakości życia miejscowej ludności, wzrost wynagrodzeń pracowniczych, napływ turystów bardziej świadomych i odpowiedzialnych.

Dążenie do takiej aktywnej wizji dóbr naturalnych i walorów pejzażowych musi angażować liczne aspekty życia lokalnej wspólnoty: przedsiębiorczość, zatrudnienie, edukację, informację, badania i promocję, internacjonalizację. Norma europejska dotycząca bezpośrednio lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw jest trudna w realizacji, gdyż proces adaptowania się do nowych praw jawi się jako zbyt szczegółowy i skomplikowany. Należy zatem koniecznie doprowadzić do uproszczenia odpowiednich legislacji czemu towarzyszyć winno kształtowanie nowej kultury instytucji lokalnych.

Turystyka jest jedną z branż gospodarki europejskiej, które mają najlepsze perspektywy na przyszłość. Sprzyjają temu takie czynniki jak wzrost ilości wolnego czasu i jego społecznego znaczenia, a także globalny wzrost gospodarczy. Konsekwencją tego czynnika jest popyt na coraz bardziej zróżnicowane i kompleksowe usługi turystyczne oraz na coraz bardziej aktywne spędzanie wolnego czasu (Polska). Istnieją ponadto ważne czynniki demograficzne pomagające nakreślić tendencje przemysłu turystycznego na przyszłość: w 2020 ludność w wieku ponad 65 lat wzrośnie o 17 milionów w stosunku do sytuacji aktualnej. Liczba ta będzie nadal rosła w społeczeństwach cieszących się do-

brym zdrowiem, lepszą perspektywą długości życia i posiadających zasoby wyższe niż poprzednie pokolenia. Ponadto osoby w wieku 50-65 lat, które mają już za sobą zobowiązania i obciążenia rodzinne, bardzo ruchliwe i często w dobrej sytuacji finansowej, odgrywać będą coraz ważniejszą rolę na rynku turystycznym. Oprócz tego zaczną wchodzić w grę zmiana charakteru popytu na pewne formy turystyki: **turystyka kulturowa** oraz związana ze środowiskiem przyrodniczym najbardziej znacząco się rozwijają.

Turystyka na skalę europejską, biorąc pod uwagę ograniczenia związane z poszczególnymi krajami, musi umieć stawić czoła różnym wyzwaniom na różnych płaszczyznach, wraz z możliwymi konsekwencjami mniejszego czy większego ryzyka. Właściwą odpowiedzią na stały znaczący wzrost zapotrzebowania na turystykę i rosnące rozmiary rynku turystycznego, jak również wielostronny rozwój różnych postaci turystyki, może być tylko i wyłącznie tworzenie nowych form turystyki. Inne wyzwania dotyczą braku wystarczającej ilości siły roboczej do pewnych funkcji i o określonych kwalifikacjach, w szczególności z powodu zmieniających się warunków pracy, ewolucji transportu i jej wpływu na ruch turystyczny, jakości usług, ochrony środowiska, adaptowania i wdrażania nowych technologii informatyczno-komunikacyjnych jako czynnika konkurencyjności.

Turystyka jest branżą usługową, której produkt jest szczególnie złożony i uzależniony od podaży w istocie bardzo podzielonej. Celem turystycznym jest głównie miejsce korzystania z usług turystycznych, a co za tym idzie miejsce, w którym mają swoje siedziby i prowadzą działalność przedsiębiorstwa turystyczne: turysta utożsamia produkt zarówno z przedsiębiorstwem, które dostarcza usługę, jak i ze zwiedzanym miejscem. Zachowanie turysty jest szczególnie czułe, związane z indywidualną wrażliwością, podlegające psychologicznym i społecznym wpływom i krótkoterminowym reakcjom. Jeżeli któreś ogniwo łańcucha (biuro turystyczne, pośrednik, przewoźnik, hotelarz, restaurator...) jest słabe, odczuje to cały łańcuch (11 września). Turystyka nie posiada zatem wyraźnej tożsamości branżowej, i prawdopodobnie z tego powodu była zawsze mało widoczna na płaszczyźnie politycznej (zarówno w Europie jak i obszarach lokalnych), co nie odpowiada wszak jej znaczeniu gospodarczemu i społecznemu.

Turystyka ma charakter głównie horyzontalny, w szczególności z powodu następujących czynników: odrębność sektora przedsiębiorców oraz publicznych i prywatnych operatorów turystyki, jej wpływ na wiele innych rodzajów działalności gospodarczej, jej niezwykle szeroki wymiar społeczny i emocjonalny, konsumpcja produktu turystycznego geograficznie rozproszona i zmienna.

Wspólnota Europejska zamierza wspierać turystykę w jej wymiarze globalnym, nie tracąc jednak z pola widzenia charakterystycznych cech lokalnych, według szczegółowego programu opracowanego wokół perspektyw utrzymania rozwoju i wzrostu, wysokiego poziomu zatrudnienia, spójności społecznej i gospodarczej, oraz poprawy jakości życia i umocnienia europejskiej integracji. W nowym kontekście turystyki europejskiej należy brać pod uwagę takie kluczowe czynniki jak, na przykład, zatrudnienie i wzrost możliwości z tego wynikających. W tym zakresie, centralne miejsce zajmują:

- informacja, wiedza i jej upowszechnianie,
- zapotrzebowanie na kompetentne i umotywowane zasoby ludzkie,
- integracja i promocja turystyki zrównoważonej,
- uznanie konieczności europejskiej harmonizacji w kwestii jakości struktur oraz infrastruktury dotyczącej turystyki,
- konieczność integracji instrumentów i usług związanych z informacją w całym kompleksie działań turystycznych,
- konieczność połączenia w sieć operatorów, dla zapewnienia wdrożenia innowacji, w szczególności tych, którzy pracują na danym obszarze.

W zakres dywersyfikacji potrzeb i wymogów poszczególnych Krajów wchodzi również kwestie związane z transportem (mobilność zrównoważona, prawa i bezpieczeństwo pasażerów, jakość przewozów), konkurencja (aspekty związane z koncentracją przedsiębiorstw, ich pionową integracją i pomocą publiczną), rynkiem wewnętrznym (swobodne świadczenie usług turystycznych), równe możliwości, ochrona konsumentów (turystów na rynku ponadnarodowym), polityka regionalna i instrumenty strukturalne na rzecz turystyki, poszerzenie relacji międzynarodowych.

Celem jaki Wspólnota Europejska wyznacza sobie wobec wspólnot lokalnych jest stworzenie warunków i dostarczenie elementów dla rozwoju turystyki zrównoważonej o wysokiej jakości oraz przedsiębiorstw turystycznych konkurencyjnych na poziomie europejskim. Realizacja oparta jest na wiedzy czyli wykorzystaniu istniejących informacji i zdobyciu innowacyjnego know-how skoncentrowanego na nowych procedurach, a także na wykorzystaniu najlepszych doświadczeń. Ewolucja oferty turystycznej i rynku, jakości produktów, dostępności kompetentnych zasobów ludzkich i nowoczesnych metod zarządzania, wszystko to wymaga ogólnego dostosowania branży i przedsiębiorstw z nią stowarzyszonych. Działania muszą odpowiadać określonym, następującym kryteriom:

- wpisywać się w proces konwergencji polityk poszczególnych państw członkowskich poprzez koordynację angażującą wszystkich operatorów branży,
- opierać się w jak największym stopniu na już istniejących środkach i strukturach, ulepszać je i rozwijać, przestrzegać ściśle zasady subsydiarności, która określi odpowiedzialność jaką mają wziąć na siebie poszczególni operatorzy,
- wyciągać korzyści z partnerstwa z operatorami publicznymi i prywatnymi oraz działającymi na rozmaitych płaszczyznach i w ramach rozmaitych interesów o charakterze politycznym, administracyjnym i zawodowym.

Współpraca pomiędzy Wspólnotą a poszczególnymi Krajami musi zatem koniecznie być ciągła i harmonijna, tak aby prowadzić do coraz lepszej integracji pomiędzy interesami lokalnymi a polityką oraz inicjatywami wspólnotowymi, które jej dotyczą. Cel turystyczny to miejsce, w którym koncentruje się działalność i któremu przypisuje się określony wizerunek turystyczny (sieć współpracy transgranicznej): aktywny udział takich celów oraz ich operatorów jest elementem charakterystycznym. Głównymi wymogami są zatem: dobra wymiana informacji oraz wsparcie ze strony operatorów dla osiągnięcia koordynacji

celów w sieci. Właściwa odpowiedź na takie wymogi jest w stanie zagwarantować poprawę promocji i zarządzania obszarem, oraz dowartościowanie potencjału turystycznego i racjonalne wykorzystanie dóbr. Rola Wspólnoty będzie ograniczona do promocji inicjującej, która zostanie opracowana w ścisłej współpracy z Krajami członkowskimi.

Jakość jest tą koniecznością, dla realizacji której Wspólnota pragnie aktywnie działać na rzecz całościowej reformy turystyki. Jakość związana jest z percepcją ze strony turysty oraz ze stopniem satysfakcji wynikającej z jego doświadczenia produktu. Jakość nie musi kojarzyć się z luksusem, lecz winna być do dyspozycji wszystkich turystów, również tych o szczególnych wymaganiach. Produkt turystyczny winien być rozumiany jako całość zawierająca w sobie cel oraz globalne doświadczenie turysty. Główne zainteresowane strony to: organizacje podejmujące decyzje polityczne, zarządzający celami i kontrolerzy jakości, dostawcy produktów turystycznych i pośrednicy handlowi, odpowiedzialni za kształcenie, goście i ludność krajów przyjmujących.

Definicja turystyki zrównoważonej według U.E., zainspirowana zresztą Światową Organizacją Turystyki, jest następująca: *„Zrównoważony rozwój w turystyce wychodzi na przeciw potrzebom dzisiejszych turystów i obszarów przyjmujących, chroniąc jednocześnie i otwierając perspektywy na przyszłość. Zakłada dążenie do takiego zarządzania wszystkimi zasobami, aby możliwe było zaspakajanie potrzeb gospodarczych, społecznych i estetycznych, przy jednoczesnym zachowaniu integralności kulturowej, procesów ekologicznych, zróżnicowania biologicznego i ekosystemów.”*

Konkludując, cele, do których należy dążyć to:

1. ochrona i ograniczenie niekorzystnych wpływów turystyki na środowisko i na miejsca turystyczne,
2. kontrolowanie rozwoju transportu,
3. promowanie turystyki wrażliwej na płaszczyźnie lokalnej oraz odpowiedzialnej jako czynnika rozwoju kulturowego i społecznego,
4. koordynacja i partnerska współpraca na wszystkich poziomach,
5. wymiana informacji,
6. integracja (ICT) sieci informacyjno-komunikacyjnej,
7. wzmocnienie konkurencyjności firm europejskich.

Przemysł turystyczny w Polsce

Polska jest w stanie zaspokoić wymagania zarówno tradycyjnego turysty, który pragnie długich wakacji dla pełnego wypoczynku, jak również turysty „aktywnego” poszukującego ciekawych miejsc nawet na jeden weekend. Od upadku poprzedniego reżimu do dnia dzisiejszego, poprzez nowe ustawodawstwo, turystyka w Polsce znacznie poprawiła swoją pozycję na tle gospodarki Kraju. Istotne zmiany, począwszy od rewolucji technologicznej po transformację modelu rodziny i stylu życia, prowadzą do kreowania nowych znaczeń również w przemyśle turystycznym.

[Wyzwanie jakiemu rozwój branży turystycznej musi sprostać na płaszczyźnie światowej, zaś w Polsce w szczególności, stanowi konieczność przezwyciężenia bloku społeczno-gospodarczego jaki zarysował się w ostatnich latach w wyniku konfliktów na Bałkanach, niestabilności świata arabskiego, dezorganizacji władzy i konfliktów z obszarami byłego Związku Sowieckiego.]

Zmiany geopolityczne jakie zaszły ostatnio w różnych częściach świata, miały znaczny wpływ na strukturę turystyki. W szczególności najbardziej zasadniczą i wciąż aktualną zmianą, w odniesieniu do jakości usług, jest ewolucja technologiczna środków komunikacji i informacji. Dynamika i konkurencja jakie dominują na rynku turystycznym, wymagają ciągłego obserwowania i zdolności antycypowania zmian, a także zdolności reagowania na nowe tendencje jeszcze zanim staną się „regułą”. Pokazuje to dobitnie jak ważna jest informacja i szybkość środków przekazu. W szczególności uwaga tych, którzy działają w świecie turystyki, może być eklektyczna i koncentrować się na wielu różnych frontach: demograficznym, politycznym, społeczno-kulturowym, gospodarczym, technologicznym, ekologicznym. Każdy z tych elementów może wpłynąć na rozwój turystyki, stanowiąc zmienną rynkową. Zmienne te decydują i określają rozmiary ekspansji i rozwoju przemysłu turystycznego danego Kraju.

Istotną cechą jaką będzie prezentowała turystyka w przyszłości (a jest to proces, który już się rozpoczął) jest zainteresowanie klientów turystyką bardziej aktywną w porównaniu z tradycyjną. Od wakacji słońce – morze – plaża (z ang. 3 x „s” sun-sea-sand) nastąpiło przejście do wakacji rozrywkowo – entuzjastyczno-edukacyjnej (zwanej również 3 x „e”). W ostatnich latach znacznie wzrosło zainteresowanie miastami o znaczeniu historyczno-kulturowym oraz wakacjami związanymi z atrakcjami przyrodniczymi.

Jak już wspomnieliśmy, położenie geograficzne Polski stanowi ważny element rozwoju branży turystycznej, a zatem pośrednio całej gospodarki kraju. Zasadniczym czynnikiem atrakcyjności turystycznej, na którym można oprzeć ewolucję branży, jest niewątpliwie ogromny potencjał kulturowy całego regionu. Wieki dziedzictwa artystyczno-literackiego, lecz również kulturowa panorama współczesna, są znane i doceniane na poziomie światowym, ze względu na swoje znaczenie i unikatowość. Równolegle, obszary naturalne wyjątkowej urody i wszechstronności w dziedzinie sportów, są następną mocną stroną Polski (będącą jednak rajem dla wielbicieli takich rozrywek jak: żeglarstwo, kajakarstwo, trekking, kolarstwo, jazda konna, wspinaczka, tenis, narciarstwo, i inne, uprawiane w fantastycznych naturalnych terenach). Elementem nie pozbawionym znaczenia jest możliwość uprawiania tychże sportów przez cały rok: jednym z większych problemów dotyczących turystyki europejskiej jest sezonowość działalności turystycznej. Ważnym zatem celem branży turystycznej w Polsce mogłoby stać się wypromowanie aktywnej turystyki do uprawiania przez cały rok (co też idzie w parze z nowymi trendami europejskimi). Ostatnie, choć nie mniej ważna cecha to gościnne i życzliwe nastawienie Polaków wobec zagranicznych turystów.

Jeżeli te lokalne czynniki staną się kołem zamachowym dokonującej się ewolucji i przemian w dziedzinie turystyki, także na płaszczyźnie międzynarodowej i dzięki pomo-

cy w dziedzinie administracji i zarządzania (i finansowania w niektórych przypadkach) ze strony U.E., to wówczas polski przemysł turystyczny bez wątpienia zajmie centralne miejsce w gospodarczym i społecznym rozwoju Kraju. Poprawa dróg transportu wewnętrznego (kolej) stanie się dodatkowym bodźcem dla turystyki, gdyż po 11 września, paradoksalnie, otwartą się nowe możliwości dla transportu interkontynentalnego.

Turystyka wiejska

Rosnące zainteresowanie wobec dziedzictwa przyrody i kultury zwiedzanych obszarów okazuje się być prawdziwym skarbem dla wielu krajów i miejscowości wiejskich w Europie, zaś w Polsce w szczególności. W europejskiej gospodarce wiejskiej zaszły bowiem w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat istotne zmiany: rolnicy stali się przedmiotem ciągłych presji na modernizację i industrializację procesów uprawy. W wielu obszarach spowodowało to, i nadal powoduje, stopniowe, acz postępujące, porzucanie wsi, co z kolei rodzi poważne trudności w wiejskich miejscowościach, z trudem utrzymujących się „przy życiu”, mimo wysiłków władz lokalnych, regionalnych i krajowych zmierzających do odwrócenia tendencji. Bo przecież wraz z zanikiem wsi znikły by też nieoszacowane bogactwa kultury i natury, znajdujące się właśnie w obszarach wiejskich.

Rozwój turystyki opartej na ponownym odkrywaniu piękna i waloryzowaniu tychże obszarów, może stanowić znakomitą okazję do osiągnięcia lokalnego dobrobytu ekonomicznego. Przynosi bowiem:

- nowe znaczące możliwości zatrudnienia;
- zróżnicowanie i stabilność lokalnej gospodarki: wydatki związane z turystyką generują nie tylko bezpośrednie korzyści dla działalności z nią związanej (hotele, atrakcje turystyczne, restauracje) lecz również korzyści pośrednie dla innych branż jak rolnictwo, budownictwa, produkcja;
- dodatkowy silny wzrost wpływów: turystyka może stanowić dodatkowe źródło dochodów dla rozmaitych branż i już istniejących małych firm;
- poprawę lokalnego poziomu życia i utrzymania lokalnej infrastruktury;
- zachowanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego: ten rodzaj turystyki może być źródłem poczucia dumy i lepszego świadomości w odniesieniu do dóbr natury i kultury danego obszaru, które z kolei rodzi lepsze zrozumienie i odpowiedzialność za ich ochronę.

Tym niemniej, pomimo, iż korzyści reprezentują doprawdy imponujący potencjał, w który można na różnych frontach inwestować, to przecież ograniczenia i trudne kwestie związane z jego rozwojem są znaczne. Działalność turystyczna charakteryzuje się podstawowo i zasadniczo dużą konkurencyjnością i dynamiką rozwoju opartą na zasadach wolnego rynku, z dominującymi w niej technikami promocji i informacji. Zatem dla osiągnięcia wymienionych korzyści konieczne są znaczne inwestycje wysokiego ryzyka: największe ograniczenia stanowią właśnie problemy związane z lokalnymi małymi i średnimi przedsiębiorstwami, takie jak:

- niedostatek małych i średnich przedsiębiorstw oraz brak zainteresowania dla świata turystyki wynikający po części z braku ducha przedsiębiorczości lub braku funduszy na rozpoczęcie nowej działalności;
- brak wyraźnej struktury organizacyjnej w branży turystycznej: brakuje organizacji i sieci współpracującej dostosowanych do wymogów nowoczesnego przemysłu turystycznego;
- brak kwalifikacji i wykształcenia w zakresie zarządzania firmą, marketingu, obsługi klienta;
- brak wsparcia ze strony innych branż, jak sektor publiczny (w kwestiach infrastruktury, poparcia ze strony władz lokalnych)
- sezonowość turystyki, która powoduje tymczasowość warunków pracy, z poważnymi konsekwencjami dla jakości usług i konkurencyjności firm turystycznych;
- brak kontroli wpływów zewnętrznych: turystyka jest przemysłem opartym na wizerunku i jako taka jest wrażliwa bardziej niż inne dziedziny na wpływy o charakterze makrośrodowiskowym i społecznym (wpływy negatywne);
- szkody spowodowane na dobrach kultury i przyrody.

„POLSKA W ARKADACH”

Stowarzyszenie Gmin Uzdrawiskowych RP oraz Ośrodek Zagraniczny Polskiej Organizacji Turystycznej na terenie Niemiec przy pomocy Wydziału Ekonomiczno-Handlowego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej uzyskało zgodę na przeprowadzenie imprezy promocyjnej w Berlinie pn. „Polska w Arkadach”. Ponad 400 m powierzchni od 1 do 18 lipca b.r. zostało przekazane stronie polskiej w największych i najbardziej prestiżowych Arkadach

na Potsdamer Platz w Berlinie, które dziennie są odwiedzane przez około 60 tys. osób. Miejsce tak znamienite i unikatowe ze względu na swój charakter wymagało należytego profesjonalnego przygotowania kampanii promocyjnej, która miała za zadanie zaprezentowanie polskich walorów turystyczno-uzdrowiskowych.

Pierwszoplanowo położono nacisk na prezentację Polski jako kraju ekologicznego z uwzględnieniem polskich parków narodowych. Kolejnym punktem prezentacji stały się polskie uzdrowiska z ich historią i bogactwem naturalnych składników leczniczych. Szczególne miejsce w całej wystawie przypadło przepięknej pijalni wód, która zaopatrzona została w polskie wody. Prezentacja uzdrowisk połączona została z ekspozycją minerałów z okolic Karkonoszy oraz wzbogacona o wyjątkowe produkty uzdrowiskowe wytwarzane na bazie surowców naturalnych.

W dniach 10–11 lipca br. w Berlinie przebywała delegacja Polska z przewodniczącym Polskiej Organizacji Turystycznej – Andrzejem Kozłowskim oraz przedstawicielami Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Gospodarki, zrzeszenia hoteli i innych organizacji w tym Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP, które reprezentował Prezes Zarządu Jan Golba. Okazuje się, że wśród Berlińczyków wielkim zainteresowaniem cieszyła się przede wszystkim oferta uzdrowisk polskich szczególnie Krynicy-Zdroju, Kotliny Kłodzkiej

i Ciechocinka, a także oferta parków narodowych. Niemcy interesują się przede wszystkim poziomem lecznictwa uzdrowskiego (te zdecydowanie konkurują z niemieckimi) oraz innymi atrakcjami oferowanymi przez uzdrowiska.

Hitem stały się butelkowane lecznicze wody mineralne, które praktycznie zniknęły z półek. Ich degustacja kończyła się zazwyczaj zapisaniem marki wody oraz informacjami na temat możliwości ich nabycia na rynku niemieckim.

W tym zakresie Polska zaprezentowała się jednak skromnie ponieważ ilość i liczba gatunków dostarczonych na wystawę wód była zbyt mała w stosunku do oczekiwań. Zainteresowanie Niemców uzdrowiskami i wodami leczniczymi i mineralnymi potwierdza wcześniejsze diagnozy, że jest to rynek wyjątkowo perspektywiczny dla Polski. Fachowcy branży uzdrowskiej zgodnie podkreślają, że polskie uzdrowiska mogą mieć swoje bardzo dobre „pięć minut” na rynku niemieckim jeżeli jeszcze bardziej agresywnie będą się promować.

Jeżeli polscy producenci wód leczniczych i mineralnych będą myśleć perspektywnie to nasze wody mogą bardzo szybko znaleźć się na rynku niemieckim. Liczba odwiedzających stoiska świadczy, że Polska ze swoimi walorami uzdrowskowymi i ekologicznymi jest bardzo interesująca dla Niemców.

Redakcja

KOLEJNE POSIEDZENIE ZARZĄDU SGU RP

Dnia 23 lipca w Krakowie odbyło się 3 w tym roku posiedzenie Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP, w którym udział wzięli: Jan Golba – prezes Zarządu, Piotr Komornicki – V-ce prezes Zarządu oraz Henryk Bieńkowski – członek Zarządu.

Poza sprawami bieżącymi dotyczącymi kwestii finansowych oraz podsumowania działalności promocyjnej SGU RP Zarząd przyjął stanowiska w sprawie:

1. Kwestii związanych ze zmianami w ustawie o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych.
2. Powołania Związku Uzdrowisk Polskich.
3. Podjęcie uchwały w sprawie Zwołania Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków SGU RP.

W projekcie ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych pojawił się zapis nakładający na gminy uzdrowiskowe kolejne zadania bez zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację.

Z brzmienia art. 29 ust. 4 wynika, że *koszty leczenia uzdrowiskowego świadczeniobiorcy ponosi gmina właściwa ze względu na miejsce jego zamieszkania, a jeżeli nie można ustalić miejsca zamieszkania – gmina właściwa ze względu na miejsce wystawienia skierowania, o którym mowa w ust. 1.*

Powyższe zapisy nakładające na gminy (w tym także uzdrowiskowe) nowe zadania, bez zabezpieczenia środków finansowych łamią zapisy Konstytucji, gdzie w ramach art. 167 ust. 4 wyrażona została zasada, że każda zmiana w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego musi następować łącznie ze zmianami w podziale dochodów publicznych.

Prezes Zarządu przypomniał, że już w 2003 roku ograniczono o 6-8% dochody gmin uzdrowiskowych, na skutek obniżenia podatku od nieruchomości od zakładów opieki zdrowotnej i nie zrekompensowano ubytku tych dochodów.

Gminy, które bez rekompensaty finansowej ze względu na status uzdrowiskowy realizują wiele ponad standardowych zadań uzdrowiskowych (kosztem realizacji ustawowych

zadań własnych), nie udźwigną dodatkowego ciężaru finansowego wynikającego z projektowanej ustawy. Następstwem takich rozwiązań prawnych będzie stopniowa degradacja gospodarcza gmin i dalsze ograniczenie realizacji zadań własnych.

Biorąc pod uwagę niekonstytucyjność powyższych zapisów Zarząd SGU RP postanowił skierować w tej sprawie stanowczy protest do Ministra Zdrowia oraz Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu. Celem wzmocnienia działań do akcji apelacyjnej muszą włączyć się wszystkie gminy uzdrowiskowe, które indywidualnie zabiegać będą o wniesienie poprawek do niniejszych zapisów.

Kolejną istotną sprawą jest podjęcie działań przez Izbę Gospodarczą „Uzdrowiska Polskie”, Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, Unię Uzdrowisk Polskich oraz Polskie Towarzystwo Balneologii i Medycyny Fizykalnej finalizujących powołanie Związku Uzdrowisk Polskich. Proponowany do powołania Związek Uzdrowisk Polskich będzie funkcjonować jako federacja autonomicznych stowarzyszeń i organizacji działających w i na rzecz uzdrowisk (zgodnie z art. 22 ustawy o stowarzyszeniach).

Zdaniem Jana Golby powołanie organizacji reprezentującej interesy wszystkich środowisk uzdrowiskowych tj. organizacji lekarskich, spółek uzdrowiskowych, izb gospodarczych, gmin uzdrowiskowych i innych podmiotów działających na rzecz uzdrowisk powinno nastąpić podczas XIII Kongresu Uzdrowisk Polskich w Nałęczowie.

Zarząd Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych zaplanował zorganizowanie spotkania z przedstawicielami Rządu RP, Ministrem Zdrowia, specjalistami z zakresu architektury i urbanistyki oraz władzami gmin uzdrowiskowych w ramach przydzielonej sekcji kongresowej, która odbywać się będzie pod hasłem „Rola Ministerstwa Zdrowia w kształtowaniu ładu przestrzennego i wydawaniu pozwoleń budowlanych w oparciu o ustawę o planowaniu przestrzennym, prawo budowlane i ustawę o uzdrowiskach”.

W celu uzupełnienia informacji dotyczących: dalszych losów ustawy o uzdrowiskach i lecznictwie uzdrowiskowym, projektu ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych oraz przedłożenia sprawozdania rocznego z działalności Zarządu Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP w dniu 2 października odbędzie się Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

XIII KONGRES UZDROWISK POLSKICH

Stowarzyszenie Gmin Uzdrowiskowych RP, Izba Gospodarcza „Uzdrowiska Polskie” oraz Unia Uzdrowisk Polskich przystąpiły do organizowania XIII Kongresu Uzdrowisk Polskich.

W tym roku gospodarzem wiodącym jest Unia Uzdrowisk Polskich. Od 30 września do 3 października br. Nałęczów będzie gościł przedstawicieli parlamentu, rządu, samorządów terytorialnych, Narodowego Funduszu Zdrowia, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz przedstawicieli środowisk uzdrowiskowych. Tegoroczny Kongres przebiegający pod hasłem **„Ratujmy polskie uzdrowiska”** jest pewnego rodzaju apelem kierowanym do wszystkich podmiotów mających wpływ na przyszłość polskich uzdrowisk, a w szczególności do reprezentantów obecnego i tworzonego rządu.

Podczas kongresu nastąpi uroczyste otwarcie najnowszego centrum hydroterapii „Atrium”, w którym znajduje się jedyny w Polsce basen białej gliny z Grecji oraz obiektu sanatoryjno-hotelowego „Termy Pałacowe”.

Poniżej zamieszczamy ramowy program XIII Kongresu Uzdrowisk Polskich

RAMOWY PROGRAM XIII KONGRESU UZDROWISK POLSKICH NAŁĘCZÓW 30.09 – 03.10.2004

CZWARTEK, 30 września 2004

15.00-19.00	- przyjazdy uczestników Kongresu
- Recepcja Kongresu - Pałac Małachowskich Al. St. Małachowskiego 5
tel./fax 81 50 16 039
- zakwaterowanie
19.00-20.00	- zwiedzanie nowych obiektów „SPA - NAŁĘCZÓW”
Zbiórka Gości przy Sanatorium Nr 1 w Parku Zdrojowym
* ATRIUM - Centrum Hydroterapii
* TERMY PAŁACOWE - Obiekt sanatoryjno-hotelowy
20.00	- kolacja w Termach Pałacowych

PIĄTEK, 1 października 2004

- 08.00- 09.00 - śniadanie w miejscach zakwaterowania
- 09.30-13.30 - OBRADY PLENARNE XIII KONGRESU - SESJA I
Sala Widowiskowa Nałęczowskiego Ośrodka Kultury, ul. Lipowa 6
- 09.30- 09.50 - Otwarcie i prowadzenie obrad sesji plenarnej XIII Kongresu Uzdrowisk Polskich (Wojciech Gucma - Prezes Unii Uzdrowisk Polskich, Prezes Z.L. „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.)
- 09.50-10.15 - „Problemy rozwoju społeczno-gospodarczego gmin uzdrowiskowych” (Jan Golba - Prezes Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP)
- 10.15-10.40 - „Bariery i uwarunkowania rozwoju firm świadczących usługi pacjentom i turystom w uzdrowiskach” (Jolanta Sielicka – Prezes Izby Gospodarczej „Uzdrowiska Polskie”)
- 10.40-11.00 - „Ratujemy polskie uzdrowiska – w poszukiwaniu nowego modelu działalności uzdrowisk w Polsce” (Jerzy Szymańczyk - Wiceprezes UUP, Prezes Zespołu Uzdrowisk Kłodzkich - Polanica)
- 11.00-11.20 - przerwa
- 11.20-11.45 - „Lecznictwo uzdrowiskowe w krajach Europejskich” (dr. med. Janka Zalesakova - Prezes Europejskiego Związku Uzdrowisk (Słowacja))
- 11.45-12.00 - „Możliwości pozyskiwania środków finansowych z UE dla gmin i firm uzdrowiskowych” (Jadwiga Jaszczyk - Dyrektor Biura ds. Zagranicznych Programów Pomocy w Ochronie Zdrowia Ministerstwa Zdrowia)
- 12.00-12.15 - „Zasady i formy wspierania przedsięwzięć uzdrowiskowych i turystycznych finansowanych z funduszy strukturalnych zawartych w Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004-2006” (Marek Szczepański – Podsekretarz Stanu Ministerstwa Gospodarki i Pracy)
- 12.15-12.40 - „Zintegrowany program rozwoju uzdrowisk ze szczególnym uwzględnieniem usług turystycznych” - projekt rządowy. (Prof. Jerzy Hausner - Wicepremier, Minister Gospodarki i Pracy)
- 12.40-13.00 - „Alternatywne formy działalności polskich uzdrowisk. Cykle życia uzdrowisk”. (Prof. Zdzisław Krasieński - Akademia Ekonomiczna w Poznaniu)
- 13.00-13.15 - Wystąpienie Patrona XIII Kongresu Uzdrowisk Polskich
- 13.30-15.00 - obiad w miejscach zakwaterowania

OBRADY W SEKCJACH

15.30-18.00 - **SEKCJA I:** Problemy kształtowania ładu przestrzennego w miejscowościach uzdrowiskowych

Miejsce obrad: Urząd Miejski w Nałęczowie, ul. Lipowa 3

Przewodniczący obrad: Henryk Bieńkowski - Członek Zarządu SGU RP,
Prezydent Miasta Kołobrzeg

Wystąpienia:

1. Aktualne regulacje prawne dotyczące kształtowania ładu przestrzennego i ich praktyczna realizacja w mieście Kołobrzeg (Marek Perepeczo - Naczelnik Wydziału Urbanistyki i Architektury UM w Kołobrzegu)
2. Bariery i wymagania wobec inwestycji uzdrowiskowych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Ciechocinek (Leszek Dzierżewicz - Burmistrz Miasta Ciechocinek)

15.30-18.00 - **SEKCJA II:** Terapia uzdrowiskowa - stan obecny i nadzieje

Miejsce obrad: Sanatorium nr. 1, Al. Kasztanowa 6

Przewodniczący obrad: prof. dr hab. Irena Ponikowska - Krajowy Konsultant ds. Balneologii i Medycyny Fizykalnej

Wystąpienia:

1. Produkty lecznicze polskich uzdrowisk - prof. dr hab. Irena Ponikowska
2. Rehabilitacja kardiologiczna w Z.L. „Uzdrowisko Nałęczów” (dr Barbara Olszewska - Dyrektor ds. leczniczych Z.L. „UN”)
3. Leczenie i rehabilitacja ortopedyczna dzieci w Szpitalu „Górka” w Busku-Zdroju (dr. Janusz Maria Dobrowolski - Dyrektor Szpitala „Górka” w Busku-Zdroju)
4. Organizacja działalności naukowej w dziedzinie balneologii – stan aktualny i oczekiwania (doc. dr hab. Włodzimierz Samborski - Akademia Medyczna im. K. Marcinkowskiego Poznań)

19.00-20.00 - „Tezeusz w labiryncie” spektakl plenerowy Stowarzyszenia Teatralnego „Chorea” z Gardzienic (Park Zdrojowy obok Pałacu Małachowskich)

20.00 - uroczysta kolacja (Pałac Małachowskich)

SOBOTA, 2 października 2004

08.00-08.45 - śniadanie w miejscach zakwaterowania

09.00-11.00 - **SEKCJA III:** Firmy uzdrowiskowe - szanse i zagrożenia

Miejsce obrad: Termy Pałacowe, ul. Paderewskiego 1 A

Przewodniczący obrad: Janusz Roch - Przewodniczący Rady Nadzorczej IG „UP”

Wystąpienia:

1. Wybrane problemy działalności firmy uzdrowiskowej na przykładzie Uzdrowiska Rymanów (Józefa Szydło-Hanus - Prezes Uzdrowiska Rymanów)

2. Co hamuje działalność sanatoriów uzdrowiskowych (Stanisław Gil - Dyrektor Sanatorium Uzdrawiskowego dla Rolników w Nałęczowie)
3. Otwarcie polskich uzdrowisk na rynek ukraiński (dr Jurij Szaguta - Dyrektor Kontinuum Medikus - Łuck (Ukraina))
4. Perspektywy działalności firm uzdrowiskowych - jednoosobowych spółek Skarbu Państwa (Tadeusz Soroka - Wiceminister Skarbu Państwa)

- 11.15-14.15 - OBRADY PLENARNE XIII KONGRESU - SESJA II
Sala Widowiskowa Nałęczowskiego Ośrodka Kultury, ul. Lipowa 6
Prowadzenie obrad: Wojciech Gućma – Prezes Unii Uzdrawisk Polskich
- 11.15-11.30 - „System ochrony zdrowia a lecznictwo uzdrawiskowe” (Marek Balicki - Minister Zdrowia)
- 11.30-11.45 - „Lecznictwo uzdrawiskowe w praktyce działania Narodowego Funduszu Zdrowia” (Lesław Abramowicz - Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia)
- 11.45-12.00 - „Prewencja i rehabilitacja jako zadanie ZUS w przeciwdziałaniu w niezdolności do pracy” (Marek Sacharuk - Naczelny Lekarz ZUS)
- 12.00 - 12.15 - „Strategiczne kierunki rozwoju uzdrawisk w Polsce” (Tadeusz Burzyński - Dyrektor Instytutu Turystyki w Krakowie)
- 12.15-12.30 - „Turystyka uzdrawiskowa istotnym elementem działalności uzdrawisk. Promocja polskich uzdrawisk na rynkach europejskich” (Andrzej Kozłowski - Prezes Polskiej Organizacji Turystycznej)
- 12.30-12.45 - przerwa
- 12.45-14.00 - dyskusja plenarna, komunikaty z obrad Sekcji Kongresu
- 14.00-14.15 - Przyjęcie uchwały XIII Kongresu Uzdrawisk Polskich
Podsumowanie obrad
- 14.30-15.30 - obiad w miejscach zakwaterowania
- 16.00-17.45 - Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków SGU RP
Sala Konferencyjna Urzędu Miejskiego w Nałęczowie, ul. Lipowa 3
- 16.00-17.45 - Walne Zgromadzenie Sprawozdawczo-Wyborcze Członków UUP
Sala Konferencyjna - Termy Pałacowe, ul. Paderewskiego 1A
- 16.00-17.45 - Zebranie Członków Izby Gospodarczej „Uzdrawiska Polskie”
Sala Konferencyjna - Sanatorium nr 1 - Park Zdrojowy
- 18.00-19.00 - „Wieczór humoru i piosenki łwowskiej” w wykonaniu aktora Teatru Współczesnego w Warszawie - Wojciecha MACHNICKIEGO,

opracowanie muzyczne i akompaniament - Zbigniew RYMARZ
Pałac Małachowskich - Sala Balowa

19.30 - kolacja - grill
ATRIUM - Park Zdrojowy

NIEDZIELA, 3 października 2004

08.00-09.00 - śniadanie w miejscu zakwaterowania
09.30-13.30 - wycieczka autokarowa do Muzeum Zamoyskich w Kozłowiec -
wyjazd sprzed Pawilonu Angielskiego
14.00-15.00 - obiad - Termy Pałacowe
15.00 - wyjazd Uczestników Kongresu

Przedsięwzięcia towarzyszące:

1. Wystawa urządzeń i sprzętu uzdrowskiego
Miejsce: Uzdrowskowa Pijalnia i Palmiarnia - Park Zdrojowy
2. Prezentacja wód leczniczych i mineralnych
Miejsce: Uzdrowskowa Pijalnia i Palmiarnia - Park Zdrojowy
3. Wystawa prac malarskich kuracjuszy Z.L. „Uzdrowsko Nałęczów” wykonanych w programie arteterapii prowadzonym przez dr Różę Popek.
Miejsce: Pałac Małachowskich, Sala Wystawowa, I piętro
4. Spektakl plenerowy „Tezeusz w labiryncie” Stowarzyszenie Teatralne „Chorea” z Gardzienic
Miejsce: Park Zdrojowy obok Pałacu Małachowskich, 1.10.2004, godz. 19.00
5. Wieczór humoru i piosenki lwowskiej
Miejsce: Pałac Małachowskich, Sala Balowa, 2.10.2004, godzina 18.00
6. Wystawa karykatur Prezesów Spółek Uzdrowskich oraz Sympatyków UUP
Miejsce: Nałęczowski Ośrodek Kultury, ul. Lipowa 6

